

Domoljub

V Ljubljani 8. septembra 1943

56 - Štev. 34

Marija Žeželjska, varuj Belo Krajino!

V teh septembskih dneh nam vsem, ki smo kdaj romali na znana belokranjska božja pota, k Trm faram pri Metliki in k Mariji Zeželjski pri Vinici, uhajajo misli in spomini na one lepe čase, ko smo v velikih množicah, z veselim srcem in s pesmijo na ustnih obiskovali ta dva sveta belokranjska kraja.

Drugo nedeljo v septembru so prihajale iz vseh belokranjskih naselij in tudi od onstran Kolpe s Hrvaškega velike množice, včasih tudi več ko štiri tisoč ljudi, k Mariji Zeželjski pri Vinici. Zelo zanimiva je zgodovina te božje poti. Cerkev je nastala v času turških vojsk, in sicer na sledeč način.

Helena Lenkovičeva iz Gradaca — belokranjska Judita — opijani po očetovem nasvetu ago, poveljnika turške zadnje straže, in mu spečemu odseka glavo. Ko morajo Turki bežati nazaj čez Gorjance, ker ni sadnjih čet, utone Ali paša v Kolpi pod Žežljem; kristjani-zmagovalci vidijo Mater božjo z Jezusom v naročju na prestolu, katera kaže za bežečimi Turki; v spomin na to prikazen je postavljen kip Matere v srednji ladji žeželjske cerkve.

Vse od tistih časov do danes se je belokranjsko ljudstvo z zaupanjem obračalo za pomoč na Marijo Zeželjsko. Nešteto prošenj je že uslišala in zaupamo ji, da jih bo tudi v bodoče, kljub temu, da že dve leti ne moremo k Njej. Tisti, ki so se nazvali osvoboditelji narodov, onemogočajo našemu ljudstvu opravljati lepe in iskrene pobožnosti, ki so že od davnaj njegova prava dušna potreba. Belokranjci smo povezani s trdnimi vezmi na svoje cerkve in božja pota. Danes pa žalostni ugotavljamo, da je bila že prenekatera cerkev na Slovenskem onečaščena in uničena. — Božjepotna cerkvice se sezidali naši predniki, ki so bili polni vere in zaupanja v Boga. Mi smo podedovali njihovo vero in zaupanje in nobena sila, naj pride od koder koli, nam tega ne more iztrgati iz srca.

Zato bo te dni kljub vsemu v nas slovesno in praznično razpoloženje. Čeprav ne moremo na žeganje, se bomo še bolj vroče in z zaupanjem obračali k naši Zaščitnici in jo prosili pomoči, ki nam je danes bolj potrebna, kakor kdaj koli prej.

Marija Zeželjska, prosí za naš belokranjski rod in za ves narod slovenski!

Cerkev M. B. na Žežlju pri Vinici

Vojni dogodki preteklega tedna

Boji na kalabrijski obali

Italijansko vojno poročilo št. 1192 od 30. avgusta poroča, da je italijanska letalska skupina skupaj z nemško napadla pristanišče v Augusti, kjer so bile zadete 4 ladje z 21.000 tonami. Ena 8000-tonska petrolejska ladja je zletela v zrak, druga ladja, ki je bila prav ločljiva, je začela goreti. — Nemška letala v zahodnem delu Sredozemskega morja so poškodovala eno bojno ladjo in eno križarko v sovražnem ladijskem sprevedu. Sovražna letala so napadla več krajev v Kalabriji in okoli Neaplja, pri čemer je sovražnik izgubil 10 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1193 od 31. 8. navaja, da so nemška letala napadla luko v Augusti, kjer so zadela en sovražni parnik ter nekaj izkrcovalnih čolnov. — Sovražna letala so napadala kraje v Kalabriji, Laciji, Kampaniji in na Sardiniji. Sovražnik je izgubil 10 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1194 od 1. sept. navaja, da so sovražna letala bombardirala več krajev v severni Italiji, kakor tudi v južni, pri čemer je sovražnik izgubil 8 letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1195 od 2. sept. pripoveduje, da je sovražnik napadel kraje okoli Neaplja, kjer napravil manjšo škodo. — Sovražne vojne ladje pa so obkroževale kraj Capo Pellaro na Kalabriji. Obalno letalstvo pa jim je takoj odločeno s protiožareti.

Italijansko vojno poročilo št. 1196 od 3. sept. pravi, da je 10 sovražnik začel obširno nasedati proti kalabrijski obali v mestni ožini, potem ko je prejšnje dni zeman poskušal izkrcati se. Nemška letala so uspešno napadala luče v Catanji in Augusti, kakor tudi ladijske spremljave, ki so plule po morju. Sovražna letala so napadla z bombami kraje Teonto, Bolezno, Bolzano in obale Neaplja. Zlasti v Bolzno je bila škoda. Tega dne je sovražnik izgubil 35 letal.

Huči boji na vzhodu

Nemško uradno poročilo od 30. avg. razglasa, da silnici boji na vzhodu brez pretrga trajajo že od 5. julija dalje. Čepinji imajo pod vetilno število premoč, so jim vendarle na nikjer ni poročilo, da bi bili izbrli nemško obrambo, ker nemška pehota trdno drži svoje postojanke, ki jih Rusi ne morejo prodreti. Mesto Taganrog, ki je do sedaj razdelano, je bilo po nočtu izpraznjeno. V zadnjih dveh dneh so Rusi izgubili 497 oklepnikov in 82 letal.

Nemško uradno poročilo od 31. avgusta omenja, da je sovražnik na srednjem delu bojišča z

nezmanjšano silo napadal ter da silni boji še trajajo. Uničenih je bilo 91 sovjetskih oklepnikov. — Na morju zahodno od Taganroga so nemške pomorske sile potopile 2 sovražni ladji ter sestrelile 2 bombnike.

Nemško uradno poročilo od 1. sept. omenja, da so Rusi večkrat napadli romunske postojanke ob Kubanju, da pa so bili odbiti. Tudi zahodno od Miusa, zahodno od Harkova, pri Brjanskju in Sevsku ter zahodno od Vjaznje, kjer je povsod sovražnik strahno napadal, so bili vsi

napadi odbiti, nakar so Nemci izvedli uspešno protinapade.

Nemško uradno poročilo od 2. sept. govori, da so tudi tega dne nemške čete bile v hudih bojih da pa so bile sovražne sile z nemškimi protinapadi vržene iz zavzetih postojank z velikimi izgubami. Tega dne je sovražnik izgubil 120 oklepnikov. — Od 30. avgusta do 1. septembra je nemško letalstvo unižilo 127 sovražnih letal.

Nemško uradno poročilo od 3. sept. navaja, da so na južnem odseku vzhodnega bojišča zahodno od Miusa in Harkova bili v tridnevnih in izpremenjanih bojih odbiti vsi sovražni napadi. Nemški tanki so vdrlj v sovražne postojanke ter tamkaj unižili 29 sovražnih topov ter mnogo vozil.

Pogreb bolgarskega kralja Borisa

Dne 6. septembra je Bolgarija nad vse slovesno sprejela k pogrebu svojega kralja Borisa. Na pogreb je prihitelo tudi italijansko kraljevo zastopstvo pod vodstvom Nj. kr. Visokosti Bergamskega vojvode, ki ga je na solijski postaji sprejela častna četa bolgarske vojske. Godba je zaigrala kraljevo himno. Nato je vojvoda Bergamski odšel v spremstvu dvornega ministra na kraljevi dvor.

Kraljevo truplo je ležalo na mrtvaškem oltarju celih 7 dni. Med tem časom so po vseh bolgarskih cerkvah in samostanih molili za dušni mir rajnega kralja.

V nedeljo, dne 6. septembra, na dan pogreba, pa je bolgarsko ljudstvo privrelo iz vseh krajev v prestolnico, ter napolnilo vse ulice in trge, da bi lahko videlo žalni spreved. V množici si lahko videl mnogo pisanih narodnih noš, stare kroje bivših bojevnikov ter nove kroje mladinske organizacije »Branike«, z oken pa so visele žalne zastave in po cestah so gorele s črnim blagom zasirte svetilke.

Ob 9.30 so v baziliko prihujali oblastniki, posebnim odposlanstva in načelniki diplomatskih zastavstev v spremstvu vojaških, pomorskih in letalskih odposlancev.

Nato so prišli ministri. Najprej predsednik Rilov, predsednik in podpredsednik Sobraja, solijski župan, generali in člani civilne ter vojaške kraljeve hiše. Hkrati so vstopili v stolnico bivši predsedniki Sobraja ter bivši ministrski predsedniki.

Prvi poslanski tuja zastopstva ter diplomatski zbor so se razvrstili na levi od krste. Nj. kr. Vis. bergamski vojvoda se je postavil na sredino.

Ob 9.15 je kraljica Ivana zapustila kraljevo palačo in se odpravila v baziliko. Spremljali so jo knez Ciril, knezinja Evdozija, knezinja Nadeida in sestra, knezinja Mafalda d'Assia. Brž ko se je postavila s spremstvom desno od krste, se je začel žalni obred, ki se je končal šele ob 10.15. Metropolit, kot predsednik sv. sinoda, je imel pogrebni nagovor. Potem so vojni in notranji minister, podpredsednik Sobraja ter predsednik visokega sodišča, štirje poslanci ter dva generala dvignili krsto ter jo nesli na lafeto.

Ko so krsto prinesli na trg pred baziliko, je vojaška divizija mrtvemu vladarju izkazala časti, vojaške godbe pa so počasi igrale bolgarsko narodno himno.

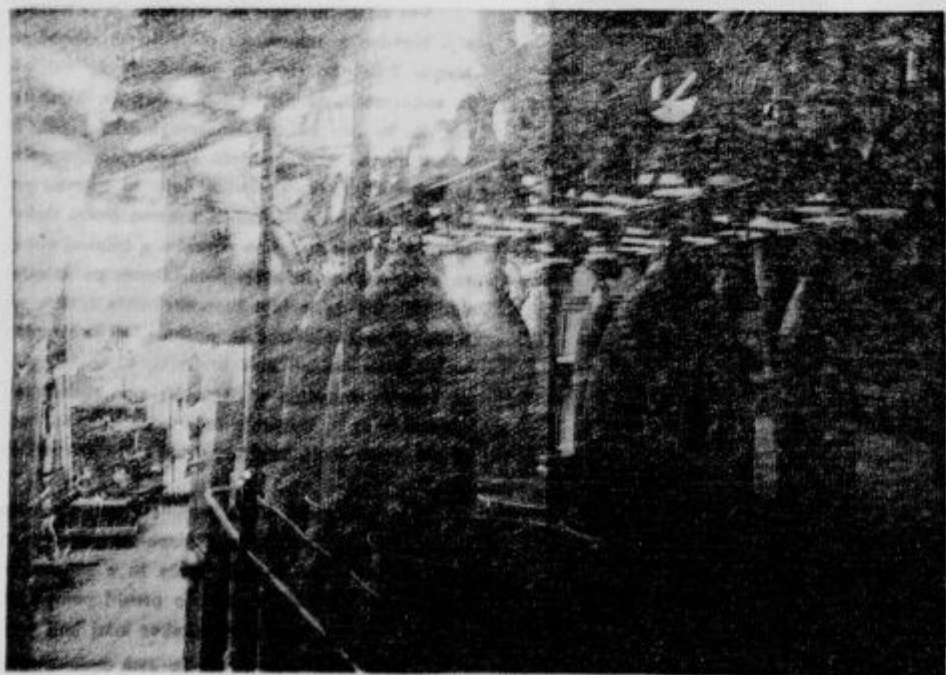
Potem se je nenadoma prikazala kraljica Ivana, vsa odeta v črno, ki jo je spremljal knez Ciril. Pomikala se je počasi in nekoliko priklonjena ter z bledim obrazom nenahno gledala na krsto. Vsa množica se je priklonila. Za vladarico so počasi stopali Nj. kr. Vis. Evdozija, vojvoda in vojvodinja Württemberska ter knezinja Mafalda d'Assia, za temi pa člani ministrskega sveta, diplomatskega zbora, poslanci in člani kraljeve hiše ter drugi oblastniki.

Na trgu Aleksandra I. se je spreved ustavil pred spomenikom carja osvoboditelja, duhovščina pa je opravila kratko molitev, nakar se je spreved pomikal dalje. Pred katedralo sv. Nedelje je duhovščina opravila druge molitve. Na križišču velike ulice kraljice Marije Luize in Krista Botova se je lafeta ustavila. Tedaj so korakale mimo trupla čete solijske pesadke. Štirje generali so prevzeli častno stražo ob krsti. Med častnimi četami je korakal mimo tudi oddelek sardinskih grenadirjev ter zastopniki nemške vojske. Vsi vojaki so imeli na rokavu črna trak. Po paradi je skupina bolgarskih generalov dvignila krsto ter jo nesla v postajo in jo položila v poseben železniški voz, duhovniki pa so začeli moliti in godbe so zaigrale narodno bolgarsko himno. Množica je pred postajo pokleknila ter začela moliti.

Kraljica Ivana, knez Ciril in drugi člani kraljevske rodbine, predsednik ministrskega sveta in drugi visoki odličniki so stopili na vlak, ki je kraljevo truplo odpeljal v samostan Rilo. Ko so duhovniki opravili zadnje molitve, so se oglasili bobni in med zvoki narodne himne ter glasovi mestnih siren se je vlak počasi začel pomikati dalje. Mnogi so se začeli jokati in prišlo je do ganljivih prizorov.

Vladarjevo truplo bodo položili na desni od oltarja sv. Ivana Rilskega. Počival bo ob oltarju, kjer je tolikokrat molil za rešitev bolgarskega naroda, ki ga je toliko ljubil in zaradi katerega je umrl po tolikih letih truda, naporov, bojazni in spremenljivih dogodkov.

Bivši bolgarski kralj Ferdinand je poslal predsedniku vlade Filovu naslednjo brzojavko: »Zaradi starosti in zaradi bolezni ne morem priti na pogreb svojega toliko ljubljenelega sina in mu izročiti poslednji pozdrav; toda moja misel je pri bolgarskem ljudstvu, ki trpi in obkrojuje ljubljenelega carja, ki mu ga je pregodaj iztrgala kruta usoda po tako sijajnem in modernem vladanju v 25 letih. Priklonimo se vsi in skupno vzdikljimo: Naj bo večer njegovega spomina.«

Bombni tvor italijanskega bombnika pripravljen

Papež vsemu svetu govori za mir!

Dne 1. septembra.

Papež Pij XII. je naslovil ob 4. obletnici vseh svetovne vojne tole radijsko poslanico vsebuha svetovne vojne tole radijsko poslanico vsebuha svetovne vojne tole radijsko poslanico vsebuha svetovne vojne

Danes so minila štiri leta od dneva, ko je izbruhnila najstrašnejša, najbolj uničevalna in rušilna vojna vseh časov, ki s strahom navdaja srea in duše vsega človeštva. Ko so se začeli kazati obrisi tega svetovnega požara, ki je grozil vsej veliki človeški družbi, smo Mi nekaj dni pred začetkom sovražnosti, 24. avgusta 1939., naslovili na vse oblastnike in narode topel oklic in ponižno svarilo. Rekli smo, da se z mirom ne more nič izgubiti, vse pa lahko pokonča vojna. Naš glas je prišel do ušes, pa ni razsvetlil duhov in ni ganil src. Duh nasilja je premagal duha usmiljenja in sodelovanja: to je bila zmiaga, ki je bila prav za prav poraz. Danes, na predvečer 5. letnice vojne, tudi tisti, ki so računali z naglimi vojnimi nastopi in ceninim zmagovitim mirom, ki so obračali pogleda znotraj in izven svoje domovine, ne čutijo drugega kot trpljenje in ne vidijo nič drugega kakor ruševine. Mnogi, katerih ušesa so ostala gluha za Naše besede, so se ob prežalostnem izkustvu in sedanjih prizorih naučili, kako je Naše svarilo in Naša slutnja uganila resničnost dogodkov, ki jih je prinesla bodočnost. Naše besede so privrele iz nepristranske ljubezni za vse narode brez izjeme in čuječe skrbi za njihovo dobro. Prav ista ljubezen in ista skrb nas navdajata v tej težki in tegobni uri in polagata na Naše ustne besede, ki naj prinese korist vsakomur, pa nikomur škoda. Medtem pa stalno prosimo Vsemogočnega Boga, da bi odprl njihova sra in jim razsvetlil um, prosimo Boga, v čigar rokah je usoda trpečega človeštva. Pa urjaskih bitkah se zunanje okoliščine vojne približajo svojemu vrhuncu. Nikdar svetopisemski izrek »Naučite se, vi zemeljski sodniki (PS. 2. X.) ni bil tako pereč in žgoč kakor ob tej uri, ko vsi občutijo sedanjo žalostno stvarnost. Vseposvoda se narodi poglabljajo vase in z oči, uprtimi v ruševine, razmišljajo. Prava modrost je hoditi jih, naj vzdrže te preizkušnje. Ako bi jim jemali pogum, bi se reklo, da jih usodno zaslepimo. V vseh deželah se ljudska duša oddaljuje od čiščenja nasilja in od strašne teize smrti, kakor tudi od rušenja, katero zaslužen obojca.

V vseh narodih narašča nasprotovanje nasilnosti vojskovanja totalne vojne, ki presega sleherno častno mejo in sleherno določilo božjega in človeškega prava. Bolj kot kdaj prej pa duhove in duše narodov z vso silo pretresa in lomi dvom, ali se more še reči, da je nadaljevanje vojne sploh še vojna, ki bi mogla biti v skladu z narodnimi koristmi, umestna in opravičljiva iz razlogov krščanske in človeške vesti. Po toliko kršitvah pogodb, po tolikemnem trganju koristnosti pogodb, po toliko neizpolnjenih obljubah in toliko nasprotujočih si spremembah v čustvih in dejanjih, se je zaupanje v narode tako zmanjšalo in tako globoko padlo, da jemlje pogum in navdušenje za sleherno plemenito odločitev.

Zato se obračamo na vse tiste, ki je njihova dolžnost delati za zblizanje in za miren sporazum, z vročo molitvijo naše duše in užaloščenega sra, ter jim pravimo: kdor je v resnici močan, se mu ni treba bati velikodušnosti. Prava moč ima zmernost sredstva, da se lahko zavaruje pred lažnim tolmačenjem njene pripravljenosti in volje za mir ter proti vsem možnim slabim posledicam. Ne vznemirjajte in ne zatirajte vroče želje ljudstev po miru z dejanji, ki bi le še bolj podžigala sovraštvo ter netila odpor, namesto da bi spodbujala zaupanje. Dajte vsem narodom upravičeno upanje miru, ki ne bo žalilo nitij njihove pravice do življenja niti njihovega čuta časti. Pokažite v vsej vaši stvarno skladnost med vašimi načeli in vašimi odločitvami z izjavami in dejanji za pravičen mir. Le tako bo mogoče ustvariti mirno in vzvišeno združje, v katerem bodo manj srečni narodi v danem trenutku mogli verovati v obnovo po vojni usodi ter rasti v novem občutju pravičnosti in skupnosti med narodi. Iz te vere bodo potem naravno črpali večje zaupanje za bodočnost, ne da bi se jim bilo treba bati, da zapravljajo obstoj, neodvisnost ter čast svoje dežele.

Blagoslovljeni vsi, ki s pošteno voljo pomagajo rahljati grudo, na kateri bo tukaj resnicoljubnosti ter mednarodne pravičnosti vzklil, se okrepil in dozorel. Blagoslovljeni vsi — pa naj bodo člani te ali one vojskujoče se skupine — ki s prav

tako dobro voljo ter s pogledom na resničnost sodelujejo, da bi se svet premaknil z usodne mrtve točke med vojno in mirom, na kateri je danes zastal. Blagoslovljeni vsi, ki sebe in svoje ljudstvo branijo pred krivičnimi naziranj in pred vplivom nebrzdanih strasti, pred neredno sebičnostjo in nezakonito željo po oblasti. Blagoslovljeni vsi, ki prislusneje ponižnim prošnjam mater, ki so dale življenje otrokom, da bi rastle v veri in v dobrotljivosti, ne pa, da bi ubijali ali se dali ubijati. Blagoslovljeni tudi vsi, ki prislusneje opozorijo ranjene duže: blagoslovljeni vsi, ki prislusneje vedno bolj gorečemu klicu naroda, ki po tolikih žrtvah, trpljenjih in žalostih ne želi drugega za življenje kakor mir, kruh in delo. Blagoslovljeni naposled še vsi, ki razumejo, da je veliko delo novega in resničnega dela med narodi nemogoče, če ne dvignemo pogleda ter se zazremo v Boga, ki vlada in urejuje vse človeške dogodke ter je najvišji vir, varuh in merilec vsake pravičnosti in sleherne pravice.

Toda gorje tistim, ki se v sedanjem strašnem trenutku ne zavedajo odgovornosti za usoda narodov ter med ljudstvi netijo sovraštvo in spor, ki zidajo svojo moč na krivici, ki stiskajo in mučijo neobčleno in nedolžne, zakaj božja jeza be prišla nadnje do konca!

Naj božji Odrašenik, ki so iz Njegovih ust privrele besede: »Blagor miroljubnim!« razsvetlil oblastnike in voditelje narodov, naj vodil njihove misli, čustva in odločitve, naj jim podeli notranje in vnanjo moč, da bodo pogumno premagali vse ovire in nezaupanja ter nevarnosti, ki prežijo na poti priprav in izpolnitve pravičnega in trajnega mira! Njihova modrost in zmernost, njihova moč in volja naj ziljejo žarek uteha na mejnik pete vojne obletnice, obliteh s krvjo in solzami; naj prinesejo preostalom črtvam velikega spopada, ki so jih ukrivile stiske in bolečine, veselo upanje, da se to leto ne bo končalo v temi trpljenja in razdejanja, marveč da bo v njem zasijala zora novega življenja, bratske sprave, složne in marljive obnove.

V tem upanju dajemo vsem našim dragim sirovom in hčeram po vsem katoliškem svetu tez vsem, ki se čutijo združene z nami v ljubezni in v delu za mir, naš očetovski apostolski blagoslov. c

Leto dni žrtev s Plešivice

† Tone Debev

Te dni je minilo eno leto, odkar so sosvoditelji slovenskega naroda nasilno odpedjali in odtrgali njihovim družinam kar tri posestnike in družinske očete na Pleševcih, občina Brezovica pri Ljubljani, in sicer:

Ob šumeči Krki je v cvetu svojih mladih let, komaj 20 jih je štel, padel, zadet od komunistične krogle dobri Debev Tone iz Gabernika št. 17 pri Skočjanu. Celih 9 mesecev je branil svoj dom in svojo vero zoper komunistične sovražniške, zdaj pa je odšel nad zvezde k drugim, kateri so pred njim bili odpoklicani. Upamo, da se že veselil pri svoji nebeški Materi, kateri je v življenju služil, ter prosil pri Njej za svoje domače in svoj narod. Bog naj mu podeli večni mir ter potolaži njegove žalujoče domače.

Mbaka Ivana, p. d. Ribarja, 60 let starega, očeta šestih otrok.

Lepe in pomembne žalne svečanosti

soseda Brenčiča Antona, 52 let starega, očeta petih otrok, in

V ponedeljek, 13. septembra t. l. bodo po vseh cerkvah ljubljanske škofije črne pete sv. maše za duše tistih, ki so padli kot žrtve brezbožnega, nekrščanskega mišljenja.

Vidmarja Janeza, 36 let starega in očeta treh otrok.

Teh žalnih maš naj bi se udeležili vsi Slovenci in tako počastili tiste, ki so dali svoje življenje zaradi svojega narodnega in verskega prepričanja. Njihove žrtve so bile tiste, ki so nam odpirale oči, da smo mogli spoznati zlo. Njihove žrtve so bile tiste, ki so nas prepričale o pravih vrednotah, ki naj veljajo človeku in človeški družbi.

Bili so marljivi posestniki, pošteniaki in krščanski možje, zelo priljubljeni zaradi svoje poštenosti in značajnosti, niso se zanimali ne za stranke, ne za politiko, pač pa samo za blagor svojih družin. Razen cerkve in doma niso poznali drugih zabav, ki si jih moderni svet tako rad privoščil. Dasi niso imeli nobenih osebnih sovražnikov, vendar so jih partizani odpedjali v gozd in jih neumisljeno pobili. Njihova trupla so našli čez dva meseca in zemeljski ostanki počivalo na pokopališču v Notr. goricah pod varstvom mogočnega Krima. Spomnil sem se danes na vas, dragi znanici, ki ste odšli pred nami tja v večnost, predčasno in proti svoji volji, še polni načrtov za bodočnost in neizpolnjenih želja. Kakor da bi še med nami živeli, tako je živ vaš spomin, vaše delo in vaše hotenje. Vaše žene, vaši otroci vam sipljejo cvetja na grob, točijo morje solza, osvečuje vas barjanska rosa in vsem se zdí, da ste jim bližje. Sonce zopet solze in roso osuši, vas obširpila s svojimi žarki, a vaši dragi odhajajo potolaženi in počivljeni v svesti sl, da je smrt le mejnik v življenju, a ne v ljubezni. Naj vam Bog da večni mir, a bratom spreobrnjenje po vaši priprošnji.

Njihove žrtve so tiste, za katere prosimo Vsemogočnega, da bi jih sprejel v zadoščenje za vse grehe našega naroda. Te žrtve naj odkupijo nove stiske, ki nam jih bo Vsemogočnik prihranil zaradi naše spokornosti in naše resnične volje in resničnega sklepa, hoditi v bodoče vedno po poti resnice, pravice in lepote božje!

Naročniki »Slov. knjižnice«,

ki imajo naročnino za ves drugi letnik plačano, lahko dobe nagradno knjigo »Martin Krpan« — Za naročnike iz Novega mesta, Smihela in Stopič smo poslali »Martina Krpana« podružnici v Novem mestu, kjer naj jo dvignejo. — Za naročnike z Vrhniko smo poslali »Martina Krpana« na Vrhniko, Podlipska štev. 9, kjer naj ga dvignejo. —

3 Kaj je NOVEGA

d Msgr. dr. Ciril Ažman se je preselil v Ljubljano. Iz Novega mesta se je preselil v Ljubljano msgr. dr. Ciril Ažman, ki je skoraj 31 let poučeval verouk na novomeški gimnaziji. V novo mesto je prišel leta 1909 kot naslednik takrat upokojenega profesorja Marinka, ki je bil ustanovil v Novem mestu katoliško društvo rokodelskih pomočnikov (1886) in dijaško kuhinjo (1894). Dr. C. Ažman mu je sledil ne samo kot veroučitelj, ampak tudi v skrbi za Rokodelski dom in za sirmošne dijake. Dr. Ažman je užival velik ugled ne samo zaradi svoje izredne in vsestranske izobrazbe, ampak tudi kot odlični učitelj, spreten organizator, duhovit in prijeten družabnik. Pred več meseci ga je bolezen prisilila, da je zaprosil za upokojitve. Naj kmalu popolnoma ozdravi in doživljal še mnogo srečnih, blagosloavljenih let!

d Za mestnega župnika pri sv. Jakobu v Ljubljani je bil 1. septembra po škofu dr. Rožmanu slovesno umeščen g. dr. Janko Arnelc. Naj gospoda novega mestnega župnika spremlja pri delu v Gospodovem vinogradu najobilnejši božji blagoslov!

d Šolsko leto na orglarski šoli v Ljubljani se bo pričelo dne 1. oktobra. Ker bo z novim šolskim letom zopet odprt prvi letnik, vabimo fante, ki imajo sposobnost in veselje za organizativsko službo, naj se čimprej pisмено ali osebno prijavijo pri vodstvu šole. Dolničarjeva 1.

d Odredbe pristojnih oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Navodila za športno udejstvovanje, Opozorilo kmetovalcem in lastnikom mlatinice. Uvedba okoliških nadzornikov profiteltske zaščite.

d Svinjska rdečica se je pojavila v nekaterih dolenskih občinah. Dajte prašiče hitro cepiti!

d Ljubljana je dobila vodovod pred dobrimi petdesetimi leti. Rezervar je dolgo časa ustrezal mestnim potrebam, saj drži 3100 m³. Zdaj pa je postal premajhen, saj porabi Ljubljana do 20.000 kubičnih metrov vode na dan. Zato so začeli delati še en rezervar na zahodni strani starega.

d Šestdesetletnica rojstva je praznovan upokojenec tobačne tovarne Jernej Keber. Živel!

d Nevihla s točo je divjala v noči od one srede na četrtek nad Novim mestom in okolico. Prizadeti so zlasti: Borličevo, Skranje, Šmihel. Novo mesto, Zabja vas, Smolenska vas, Mali in deloma Veliki Slatnik, tja gori do Rateža. V bližini Novega mesta je prizadeta tudi Bučna vas, dočim v dober streljaj oddaljenem Brčljanu ni bilo točo Trška gora in kraj in Tržkogorskem gričevju so bili obvarovani pred točo. Na splošno je nevihta vsemu rastlinstvu prizadejala veliko škodo.

d Praznik Marijinega vnebovstaja je privabil na tisoče romarjev k njenemu svetišču na svetlogorski skali. Prihitieli niso samo ožji sosede in naši deželani, tudi sosednji pokrajini, zlasti iz krajev ob sinji Adriji, je bil obisk številčen.

d Svobodno prodajo jaje pripravljajo. V mnogih italijanskih pokrajinah je prodaja jaje pod zaporo. Zdaj se oblastva trudijo, da uredijo prodajo jaje na svobodnem trgu. Upajo, da bo ponudba večja, kakor je bila doslej.

d Avtomobil je podrl v Rimu te dni 82 letnega senatorja Francesca Puija in ga poškodoval do smrti.

d Zametnitev traja sedaj od 21 zvečer do 6 zjutraj.

d Od toče močno pobito sadno drevje zopet cvete. Prijatelj nam poroča iz št. Lovrenca na Dolenjskem sledeče: Oni ponedeljek sem sporočil »Slovenec«, kako cveto v nekaterih naših vaseh nad št. Lovrencom zaradi hude toče 27. julija jabolka. Pa precej drugi dan sem opazil, da cveto jabolka tudi v št. Lovrencu. Tu cveto pred hišo g. Al. Sajeta na vrtičku pred hišo in okoli njega kar 7 mladih jabolk, ki so več ali manj v cvetju. Jabolka cveto tudi pri sosednji Grmovškovi hiši, cvetoče jabolka pa se opazi tudi nad njivo nad cesto. Enako cveto jabolka tudi v Marčjem dolu, kjer je toča 27. julija tudi močno pobila. Na Dolgi njiivi pa cvet hruška, kakor pripovedujejo. Kakor se sliši, cvete tudi trta tam, kjer je toča močno pobila.

d Pakete za vojne ujetnike v Italiji in Nemščini zopet sprejemajo.

Lepa zgodovina. povest v podobah

„IVANHOE“

bo 1. oktobra izšla v posebni knjigi

Znameniti zgodovinski roman je spisal slavni angleški pisatelj Walter Scott, ki je s svojimi deli postal vzornik naših slovenskih pisateljev. Njegov roman »Ivanhoe« popisuje čudovite zgodbe iz 13. stol. pod vlado junaškega angleškega kralja Riharda Levjevernega, ki se je kot križar bojeval v Sveti leželi. To so bili časi, ko še ni bilo angleškega naroda, marveč so se na Angleskem med seboj izpodjedali domači Sasi in na novo došli zmagoviti Normani. Šele v tej dobi sta se ta dva naroda začela drug drugemu bližati, iz česar je potem nastal angleški narod in njegov jezik.

Povest je tako polna čudovitih zgodb in junaštev, da je nikdo ne bo odložil, ne da bi jo prebral. Knjigo, ki jo bo krasilo 205 podob, izda v založbi UREDNISTVO »SLOVENCA« + Naročniki »Slovenec« in »Domoljub«, ki knjigo naroče in plačajo do 5. oktobra, jo dober broširano za 30 lir, v polplatno vezano za 40 lir, v celo platno vezano na najfinem papirju tiskano pa za 80 lir. Vsi drugi plačajo za broširano 35 lir, za polplatno 45 lir. Naročite lahko tudi v uredništvu »DOMOLJUB« ali pa po dopisnici na naš naslov. Naročila in plačila bo sprejemal tudi vratar v veži »Ljudske tiskarne« v Ljubljani.

d Državni upokojenci si morajo preskrbeti nove železniške legitimacije. Podrobnosti je priobčil »Slovenec« dne 29. avgusta.

d Začetek šolskega leta. Izpiti v jesenskem roku na srednjih, učiteljskih in meščanskih šolah se bodo vršili od 10. do 30. septembra po razporedu, kot ga bodo določila posamezna ravnateljstva, diplomski izpiti na učiteljskih šolah pa bodo šele v začetku meseca novembra. Vpisovanje učencev za novo šolsko leto bo od 1. do 5. oktobra, začetek pouka pa 11. oktobra 1943.

d Z lestve je treščil na tla 54 letni kmetijski delavec Miha Leban je bil v tolmnski okolici zaposlen pri nekem kmetu in je po lestvi sino sena na hlev. Po nesreči se je lestev nekoliko nagnila, mož je zgubil ravnakeže in treščil na tla. Pri padcu je zadel z glavo ob kamen in se tako močno poškodoval, da je kmalu izdihnil.

d Letina krompirja je letos na Dolenjskem slaba. Čvika pa pravijo, da ne bo primanjkovalo. Kostanj je dobro obrodit.

d Kopenje v Krki pri Novem mestu, je od železniškega mostu naprej za enkrat prepovedano. Ta ukrep je v zvezi s pojavljanjem tifusa v mestu in okolici.

d Poskuse s pridelovanjem riža so pričeli delati v Dalmaciji. Te dni so imeli prvo žetev riža, ki je po časopisnih poročilih dobro uspeła.

d Požeške nezdze. V Ribnici na Dolenjskem je padla z gugalnice in si zlomila levico 5 letna hčerka kuharice Cilka Knezova. — V Novih Jaršah je s strela padel in dobil hudo nožranje poškodbe 12 letni zidarjev sin Milan Knez. — V Ambrusu na Dolenjskem se je usekal v desnico 15 letni posestnikov sin Jože Turk. — 11 letnemu kočarjevemu sinu Janezu Grdadolniku je slamosreznica obrezala prste desnice. — Matija Verbič, 72 leten posestnik na Rudniku pri Ljubljani, je padel z voza in si zlomil levo nogo.

d Nedavna toča je napravila na sadju veliko škodo, saj zelo gnije in odpada.

d Gad je pihal v Hinjah na Dolenjskem 12 letno Stanislavo Mrvar, ko je pasla krave. V bolnišnici so ji rešili življenje.

d Sedem teličkov je povrgla krava Antona Zala v Rimu. Vsi telički so tehtali skupaj 60 kg. Naslednjega dne je poginilo vseh sedem.

d Pakete za civilne internirance v Viscu Rdeči križ zopet sprejema.

d Zdravstvena artekolona bo brezplačno zdravila 6., 7., 8., 9. in 10. septembra v Vevčah; 13., 14., 15., 16. in 17. septembra na Ježici; 20., 21., 22., 23. in 24. septembra v Šoli v Zgornji Šiški in sicer vsak dan od 8 do 12 in od 16 do 18.30. — 27., 28., 29. in 30. t. m. bo delovala zdravstvena kolona v Lichtenurnu v Ljubljani.

NOVI GROBOVI

V Zgor. Tuhinju je umrl župan Burkelje. — V Kraju je odšel v večnost Simon Nanut, v Dragi pa Marjetica Knific. — Na Teharjih pri Celju je zaspal v Gospodu izvrsten katoliški mož, posestnik in organizator Ludovik Šparhakel, oče g. župnika Karla Šparhaka. — V Celju so pokopali Pavlino Blaško roj. Lokar. — Ljubljani so umrli: 4 letni Mirko Gregorič, železniški uslužbenec v p. Anton Letonja, Marija Završnik in železniški upokojenec Peter Horvat. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Do tal je zgorel hlev posestnika Korbarja v Bučni vasi. Živino so rešili.

d Ljubljanske nesreče. Rajhard Liza, 23 letna žena brusarja, je na cesti padla in se hudo poškodovala na desni nogi. — Upokojeni policijski višji stražnik, 63 letni France Sušteršič, se je pri spletnju drv usekal v levico. — Hudo si je pri padcu poškodoval desna rebra 31 letni železniški delavec France Jare.

d Tifus se je razširil te dni po Novem mestu in okolici. Oblastva so izdala potrebne protikupe.

d Za zgodovinarje. Te dni je izšlo novo delo Pavla Veronesi pod naslovom »Beneško vladstvo na Jonskem otočju«. Delo obsega 300 strani.

d Papež Pij XII. je sprejel v avdienci znamenitega italijanskega skladatelja P. Mascagnija z družino. Razgovor je trajal eno uro.

d Film v Italiji. V lanskem letu je bilo predloženih za revizijo v Italiji 324 filmov v dolžini 608.349 metrov. Od predloženih filmov je bilo 148 italijanskih s 440.551 m, nemških 70 s 142.000 metrov, francoskih 30 s 61.190 m, severnoameriških Zedinjenih držav 21 s 47.144 m in 55 iz ostalih držav s 117.455 m.

d Velike povečane fotografije po vsaki sliki izdeluje lično in solidno FOTO BEM, Ljubljana, Wolfova 6.

ZA MAJHEN DENAR

bosle dobili lepe in zelo poučne knjige v slovenski poljudno-znanstveni knjižni zbirki »SVET«. Naročite se na »SVET«. Mesečna naročnina le 20 lir; knjige v nadrobni prodaji pa bodo še enkrat dražje. Postanite »Svelov« naročnik!

KAKŠNO BO VREME

meseca septembra na Dolenjskem

V teh napovedih je lahko kak dan razlike. Od 2. do 6. nestalno z dežjem (krajevne padavine).

5. ali 6. večje množine dežja, obenem pa prefi nevarnost toče in viharja.

7. do 9. lepo, z jutranjo meglo ob rekah in kotlinah.

10. do 13. nestalno z dežjem (krajevne padavine).

Okoli 12. hudo deževje in obenem je velika nevarnost toče in viharja.

14. ali 15. razjasnitev, zjutraj možnost megle, podnevi vetrovno.

Okoli 16. trajen dež.

18. in 19. lepo, z jutranjo meglo ob rekah in kotlinah.

20.—21. nestalno nekaj krajevnih padavin.

22. ali 23., ali oba dneva skupaj bo lepo vreme, možnost megle zjutraj.

24. nestalno, krajevne padavine.

25. večinoma jasno (zjutraj bržkone megla)

26. do 28. nestalno, nekaj dežja.

Okoli 27. večje deževje.

29. razjasnitev in hladno.

30. zopet dež.

Skupni pregled je torej naslednji:

1. Ves mesec brez slane.
2. Nevarnost toče okoli 6. in 12.
3. Več dežja okoli 6., 12., 16., in 27.
4. Popolnoma jasnih dni v teku meseca bo kakih 9 do 11.

Drugo potovanje na Gvinejo in morski razbojnik.

Postal sem torej pohlepen gvinejski trgovec. Toda prekmalu me je začela največja nesreča, ki me je mogla doleteti; izgubil sem namreč svojega dobrega prijatelja, neposredno potem, ko sem se vrnil s prvega potovanja. Ne morem vam povedati, kako sem ga objokoval in ga še objokujem. Če sem kaj dosegel, je bila to njegova zasluga. Zdaj pa me je zapustil...

Odlučil sem se, da zopet odpotujem na Gvinejo. Vkrcalem sem na isto ladjo, ki pa ji je zdaj bolj veljeval krmar rajnega kapitana.

To potovanje je bilo zelo nesrečno. Od svojega zasluzka sem porabil samo sto funtov šterlingov za nakup blaga, ostalo sem izročil vdovi pokojnega prijatelja. Bila je to zame prava sreča... Pozneje boste že zvedeli zakaj.

Medtem ko je naša ladja plula mimo Kanarskih otokov ali bolje med Kanarskimi otoki in afriško celino, so jo nekega jutra presenetili in napadli turški morski razbojniki. Ko smo zapazili, da prihajajo proti nam z razvitimi jadrji, smo tudi mi razvili vsa jadra in jim skušali ubežati, kakor beži golob, ko zagleda sokola. Toda ladja razbojnikov je bila urnejša od naše in prostor med obema ladjama je postajal vedno manjši. Ni nam kazalo drugega, kakor da se pripravimo na oboroženo obrambo. Naša ladja je imela dvanajst topov, na jadrnici morskih razbojnikov pa jih je bilo osemnajst. Poleg tega pa jo na njihovi ladji bilo več mož, ki so bili bolj izvežbani za boj, kot pa

Boj s morskimi razbojnik

Robinzonove ZGODBE

naši mornarji. Kljub temu pa nisimo zgubili poguma.

Okrog treh popoldne sta se ladji že toliko približali druga drugi, da se je mogel boj začeti. Pomotoma so nas razbojniki napadli ob strani, namesto od spredaj in tako smo mogli oddati na sovražnika osem topovskih strelcev. Takoj so odgovorili s svojimi topovi. Jem strelom se je pridružilo prasketanje dvesto pušk. To streljanje nam ni prizadelo mnogo škode, ker smo bili dobro zavarovani. Tedaj pa je del sovražnikov pritegnil našo ladjo k njihovi s pomočjo nalašč za to pripravljenih kavljev in kakih šestdeset razbojnikov je planilo na naš krov. Skušali so uničiti jadra, vrvi in vse, kar so mogli doseči, da bi nam tako onemogočili krmarjenje ladje. Toda mi smo jih s puškami in drugim orožjem dvakrat vrgli nazaj. Kljub temu in kljub velikemu junaštvu naših mornarjev, se je napadalcem posrečilo uničiti naše jambore. Trije naši mornarji so padli v boju, osem pa jih je bilo ranjenih. Morali smo se udati.

Suženj morskih razbojnikov.

Nič hudega se mi ni zgodilo, kakor sem se bal. Niso me odvedli, kakor druge tovariše, na cesarjev dvor, ker me je kapitan morskih razbojnikov obdržal zase. Ker je videl, da sem mlad, spreten in sposoben za njegovo službo, mi je izkazal čast, da me je obdržal za sužnja.

Ta nepričakovana sprememba položaja, od trgovca do sužnja, me je silno potrla. Tedaj sem se spomnil napovedi svojega dobrega očeta... Kaj hujšega me ni moglo zadeti. Zadela me je božja kazen... In vendar je bila to le predpiga vseh nesreč, ki so me še čakale.

Vdal sem se v usodo in skušal izpolniti svojo dolžnost v novem položaju kot suženj. V meni pa je kmalu vstalo upanje, da se bom osvobodil. Mislim sem, da me bo gospodar vzel s seboj na ladjo ter da bo prej ali slej naletel na kako špansko ali portugalsko ladjo. Tedaj si bom že znal pomagati. Zal pa je moje upanje kmalu splavalo po vodi. Moj gospodar je sicer odšel na morje, a mene je pustil doma... Ko se je vrnil s svojega roparskega potovanja, mi je velel, naj grem v kabino in naj stražim ladjo. Tedaj se je v mojem srečju spet vzbudilo upanje.

Spet sem začel misliti na beg. Noč in dan so moji možgani mrlično delovali in sestavljali načrte. Vsako uro sem jih naredil na desetine, ki pa so kmalu padli v vodo, ker sem videl preveč nevarnosti, kajti zdelo se mi je, da bi nobenega izmed njih ne mogel izvesti, ker sem bil popolnoma sam, brez kakega človeka, ki bi mu mogel zaupati. Toda upanje, ki človeka nikdar popolnoma ne zapusti, ni je delalo družbo več let, čeprav se mi ni nudila niti ena sama prilika, da bi uspel v svojih načrtih.

Končno pa se mi je le ponudila. Moj gospodar se je le redkokdaj odpravil na morje, ker ni imel, kakor se je govorilo, dovolj denarja, da bi ladjo zadostno opremil. Pač pa je ob lepem vremenu večkrat odrinil na odprto morje na ribji lov. Ker je spoznal, da sem spreten ribič, me je od časa do časa poslal na ribji lov s kakim svojim sorodnikom ali z nekim Mavrom, ki je bil v njegovi službi in z nekim dečkom.

Nekega jutra sem odšel na ribji lov z Mavrom in s Ksurijem, tako je namreč bilo ime dečku. Morje je bilo popolnoma mirno, a kmalu nas je zajela gosta megla, tako da nisimo videli obale, čeprav smo bili komaj pol milje oddaljeni od nje. Ker nismo imeli kompasa, nismo več vedeli, v katero smer naj krenemo. Začeli smo veslati na vso moč, toda na slepo, ker je bila megla tako gosta, da nisimo videli prav ničesar okoli sebe. Veslali smo ves dan in vso noč. Šele naslednje jutro smo opazili, da smo veslali v napačno smer in da smo se oddaljili več milij od obale. Ker se je medtem dvignil rahel nasproten veter, smo le s težavo in ne brez nevarnosti okrenili ladjo in pluli k bregu. Dospeli smo do obale popolnoma izčrpani in sestradani.

Ta dogodek je spametoval našega gospodarja, ki je odlučil, da ne smemo več na morje brez kompasa in brez hrane. Naša ladja je bila precej dolga in gospodar je naročil svojemu angleškemu tesarju, ki je bil tudi suženj, da naj naredi sredi ladje majhno kabino. Sobica je bila majhna in nizka, a dovolj prostorna da je v njej bil lahko kapitan in eden ali dva sužnja. V kabini je stala miza in nekaj omaric za pijačo, ki jo je gospodar nadvse ljubil, ter za kruh, riž in kavo, za najnujnejšo potrebo.

S to ladjo smo šli zelo pogostokrat na ribji lov in ker sem bil pri tem delu zelo spreten, me je gospodar vedno jemal s seboj.

Nekoč je nekaj imenitnih Mavrov prosilo mojega gospodarja, naj bi jim posodil ladjo za izlet. Treba je bilo torej ladjo pripraviti in založiti z živili, bolj kot navadno. Gospodar mi je velel, naj nesem na ladjo tudi tri puške s potrebnimi strelivom, da bi se mogli gospodarje, razen z ribolovom, zabavati tudi še z lovom.

Zjutraj, ko je bilo vse pripravljeno, sem čakal gospodarja in njegove goste. Toda gospodar je prišel sem in povedal, da gostje niso mogli priti zaradi nujnih poslov. Naročil je meni, Mavru in dečku, naj gremo sami, kakor po navadi, loviti ribe, ker je povabil goste na večerjo v svojo hišo in jih je hotel dostojno pogostiti s svežimi ribami. Naročil nam je, da naj pohitim. S kakim veseljem sem pohitell! Pripravili smo se na odhod, pritrčili za ladjo majhen čolnček, v katerega naj bi spravili ribe in odpluli.

Beg.

Ko sem se znašel na morju sam z Mavrom in dečkom, na ladji, ki je bila z vsem dobro oskrbljena in bi bila sposobna za dolgo vožnjo, se mi je znova porodila misel na beg. Seveda nisem nikomur črnil besedice o tem. Ugodno priliko je treba vedno izrabiti.

Ko je bilo vse pripravljeno za lov, sem se trudil, da bi se oddaljil vedno bolj od obale. Zal pa veter ni bil ugoden za beg, ker je plihal s severa. Da bi mogel dospeti čimprej v Španijo, bi moral veti močan jug. Kljub temu pa nisem omislil svojega sklepa. Bil sem odločen: ali rešitev ali smrt! Skušal sem prepričati Mavra, da je prav, da plovemo na odprto morje, češ, da bomo tam našli večje in bolj redke ribe. Rekel sem mu, da moramo narediti veselje gospodarju, da bo mogel imenitno pogostiti svoje povablence.

»Se bomo pa vrnilli pravočasno?« je vprašal.

»Nikar preveč ne skrbi.« sem mu odvrnil. »Saj bomo imeli ugoden veter. Sicer pa tudi nisem več otrok in dobro poznam morje.«

Kakor vidite, sem se postavljaj, kakor da bi bil kdove kako izkušena mornar!

Zaradi vpliva, ki ga izobražen človek vedno ima na neizobražena, se je Maver pomiril in uravnaval jadro tako, kakor sem mu veleval. Ko smo se oddaljili že več kot eno miljo, smo obstali in delal sem se, kakor da bi hotel ribariti. Deček je stal pri krmlin ves zatopljen v svoje delo. Približal sem se Mavru, se sklonil, kakor da bi hotel nekaj pobrati s tal. Hipoma pa sem ga pograbil za noge, ga dvignil in vrgel v morje.

Nikdar bi ne bil storil tega dejanja, če ne bi vedel, da zna Maver izvrstno plavati in da se bo brez dvoma rešil. Res se je prav kmalu prikazal na površju in začel plavati proti ladji. Jaz pa sem medtem pograbil puško, jo nameril proti njemu ter mu odločno zaklical:

»Obrni se takoj proti obali ali pa ti prestrelim glavo! Splavaj k bregu, saj ti to ne bo težko... in pozdravi mi predobrega gospodarja!«

Maver si ni dal dvakrat reči, ampak se je nemudoma obrnil. Ko sem videl njegovo črno glavo, ki je bila videti kakor kroglja ki drči po vodi, oddaljevati se polagoma proti obali, sem nemudoma naravnal jadro, da je ladja odplula naprej na odprto morje.

Medtem sem dejal Ksuriju:

»Dečko, hočem te rešiti, da ne boš več suženj. Če mi boš zvest, bom naredil iz tebe velikega moža. Prišeji mi pri Mohamedovi bradi.«

Zdi se mi, da mi je prisegel pri vseh dlakah ne samo Mohamedove brade, ampak tudi brade svojega očeta, ker je videl, kako je sročal Maver, in pa zaradi obljube, ki sem mu jo dal.

Ko je ladja bila že tako daleč, da je črna kroglja ni mogla več videti, sem se okoristil s kompasom in krenil proti jugu, medtem ko sem v začetku krenil proti Gibraltarju, kakor bi gotovo domneval tisti, ki bi me hotel zasledovati.

Tako zelo sem se bal, da bi spet padel v roke Mavrom, da se nisem hotel približati zemlji in sem jadro na slepo pet dni in pet noči, ne da bi vedel, kam bom dospel.

(Dalje prihodnjik.)

VELIKI ALTAJ

ima okrog 20 ledenikov, od katerih je eden kar 10 km dolg. Tudi gorskih jezer, manjših rek in hudournikov je tam nič koliko. Na altajskem ozemlju najdemo pustinje, pa tudi gozdno in alpsko rastlinstvo. Po nekaterih altajskih nižjih predelih izvrstno uspeva žito in se razprostirajo prvovrstni travniki in pašniki, višje ob gorovju pa so lepi gozdovi. V višini 3000 metrov preneha alpsko rastlinstvo in se prične ledeniški svet.

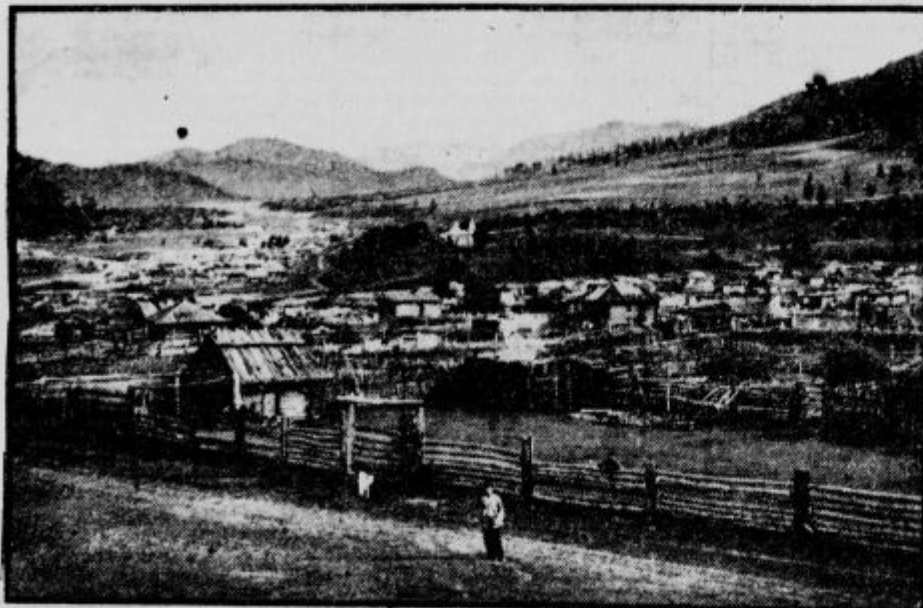
Rusi so zavojevali Altaj v 18. stoletju. Leta 1710 so v označeni nameri sezidali trdnjavo Bijsk. Zdaj bivajo v Altaju poleg naseljenih Rusov trije narodi turškega pokolenja: Črni Tatarji, Altajci in Kirgizi, ki žive kaj različno življenje. Altajec si napravi svoj skromni dom iz nekaj debelejših dolgih palic, ki jih poveže v obliki stožca in pokrije z drevesno skorjo. Nekateri si postroje podobna bivališča, vendar v obliki šesterkotne piramide, pokrite s kožami. Kirgizi se oblačijo največ v kožube in njih obnavo ima pete, Altajci nosijo — kakor Mongoli in Kitajci — čevlje brez pete. Kirgizi uporabljajo milo, Altajci ne. Altajci jedo meso na par kuhano, Kirgizi uživajo samo dobro prekuhanu in tako močno osoljeno juho in meso, da bi ju naš želodec ne zmožel. Vsi Altajci, tako moške kot žene, kadijo tobak.

V verskem pogledu so Altajci podobni budistom. Šele leta 1893 je prodrlo v kraje okrog Altaja krščanstvo (pravoslavje namreč), ki pa zaznamuje skromen napredek. Altajsko prebivalstvo se peča največ z živinorejo in lovom.

Danes hočemo potovati. Vzemite v roke Zemljepisni atlas za srednje in njim sorodne kolekcije in odprite ga na str. 38. Tam je politična karta Azije. Iz Italije se peljite z železnico čez Dunaj, Budimpešto, Lvov, Kijev, Saratov, Čkalov, Celjabinsk, Kurgan, Omsk v Novo Sibirsk, po tam proti jugu na Barnaul in Bijsk. Več tisoč kilometrov je ostalo za vami in razen čez Uralsko pogorje, ste se vozili s hitrim vlakom več kot tri tedne noč in dan po sami nepregledni planjavi.

Ko pa ste dospeli v mesto Bijsk in se ozrli v južno stran neba, ste zagledali tam na meji Sibirije z Mongolijo v daljavi nekaj sto km značne črte začetek Altajskega gorovja.

Najvišji vrh Altaja se imenuje Bjeluha, in meri v višino skoraj 5000 metrov. V Altajskem gorovju se rodi tudi eden izmed sibirskih veletokov Ob. Ta ima dva izvira: ime jima je Katun in Bija, Katun — moškega spola — ima umazano vodo, Bija — ženskega rodu — pa je bistra hči planine. Združita se nekaj kilometrov severno od Bijska in se potem imenujeta Ob (oba!) Dasi združena, tečeta vsak zase še več kilometrov daleč. To se pozna na vodi, ki je na eni strani čista, na drugi motna. Pri izlivu v Severno Ledeno morje je Ob širok 40 km. — Najvišja Altajska gora Bjeluha

Egoraj: Katun, eden od obeh izvirkov veletoka Ob, nedaleč od altajskega sela Cemal. — V sredini: Altajska vas Černi Anuj, ki ima večino ruskih naseljencev, kar kaže tudi oblika stanovišč. — Levo spodaj: Velika altajsko-ruska vas Čepra. — Desno spodaj: Altajski šaman — godba s plesom.

U. Mioni - V. Lovšin

RAHELA

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

1. poglavje

Obljuba

»Oče, snoči sem prišel iz Hebrona s tremi svojimi prijatelji. Naredili smo obljubo nazirejstva* za šest mesecev. Te bomo sedaj dokončali in prišli smo, da si damo ostrici lasa.«

Tako je govoril hebrejski mladenič, oblečen zelo revno, ko je bil ravnokar vstopil s tremi sovratniki v preprosto sobo, kjer je sedel pri mizi priletel moški strogega obraza, z dolgimi in osivelim lasmi ter snežnobelo brado.

Starec je bil zelo suh z lahno ukrivljenim hrbtom; dvojne žarečih oči je žarelo nad upadlimi lici, zasneženimi z gostimi obrvmi.

»Odobravam obljubo. Tudi jaz sem jo bil naredil celo od svojih otroških let in sem ji ostal zvest,« je odgovoril starec in pokazal na svoje dolge, bele lase.

»Oče, zelo smo revni in manjka nam denarja, da bi kupili darove. Kako bomo dokončali obljubo?«

»Ali nimate botra, ki bi prevzel stroške?«

»Ne.«

»Binkošti so blizu in med mnogimi bogatimi romarji bo gotovo kdo sprejel za vas bostrovstvo,« je odvrnil starec.

»Toda mi ne poznamo nikogar. Ali ne bi bil kdo izmed bratov?«

»Ni mogoče. Saj so vsi razdelili svoje premoženje med reveže. Sicer je pa tudi zadosti znano, da se preživlja matema Cerkev z milodarji...«

»Vem; sem si pač samo domišljjal...«

»Ako bi imel denar, bi jaz pokril te stroške in bi bil prav vesel, da bi vam olajšal dovršitev obljube. Zanimal in mislim bomo na vas in, ako bo kak premožen romar, vas bom priporočil. Pridno obiskujte tempelj in pristopajte pogosto k mizi Gospodovi. Nocoj bomo lomili kruh v moji hiši, jutri pa v hiši, kjer je sam Gospod Jezus postavil veliko skrivnost presvete Evhariستije. Kje stanujete, ako vam bom mogel slučajno sporočiti kako dobro vest?«

»Nastanil smo se pri Evaristu.«

»Evarist je reven, ker je razdelil vse svoje premoženje med uboge.«

»Ali misliš, da se ne drži vseh predpisov Postave?«

»Je eden prvih spreobrnjenecv. Zato Postave ne zaničuje, ve pa dobro, da se mu ni treba držati vseh predpisov.«

»Ali se jih res ni treba držati?« je vprašal mladenič, ki se je čutil prizadetega.

»Ne; toda tu v Jeruzalemu se jih držimo, da nismo v spotiko neobrezanim.«

»Tu in povsod!« je vzkljikal mladenič in se obrnil k tovarišem: »Ali ni res? Tu in povsod.«

»Povsod,« so mu odvrnili.

»Izpelnjevanje Postave ni potrebno. Odložil je namreč Sveti Duh in mi z njim, da vam ne nalagam nobenega bremena več, kakor te le potrebne reči: da se držite tega, kar je darovano malikom, in krvi in mesa zadušenih živili in nečistovanja.«**

Mnogim ta odločitev ni bila všeč. Strogemu starcu so žarele oči od neobičajnega ognja in je vzkljikal:

»Kdo si ti, ki se drzneš oporekati Svetemu Duhu, ki je govoril po naših ustih?«

Mladenič je prijel starčevo desnico ter jo zmedeno dvignil k svojim ustnicam ter rekel:

»Oče, grešil sem.«

»Naj ti bo odpuščeno; toda ne govori nikoli več tako,« ga je posvaril starec. »Kako ti je ime?«

»Baruh; ti so pa moji tovariši Joel, Štefan in Terc.«

»Dobro. Zdaj pojdite in Gospod Jezus naj bo z vami.«

Vsi trije so odšli. Starec je sklenil roke h kratki molitvi, potegnul k sebi pergamentni zvitke in začel pisati. Pisal je počasi. Roka ni bila navajena peresa; bila je roka delavca, navajena trtega dela. Tudi jezika, v katerem je pisal, ni popolnoma obvladal; bila je grščina, ki so jo govorili običajno na meji med Palestino in Sirijo.

Bila je to okrožnica, katero je naslovil razkropljenim dvanašteterim rodovom, to je judovskim spreobrnjenecim, ki so živeli v poganskih pokrajinah.

»Jezik je majhen ud, pa se hvali z velikimi rečmi. Glejte, majhen ogenj, pa kolik gozd zažge!... Tudi jezik je ogenj, svet krivice!«

Nacnkrat se je zavesa, ki je zapirala vhod, zamajala in vstopil je nek jud.

Prišlec je bil nekoliko drugačen od starca, ki je pisal; priletel, suh, z dolgimi sivimi lasmi, z asketskimi obrazom in velikimi očmi, ki so nekako zamaknjeno zrle iz očesnih votlin, kot bi videli svet, ki je bil drugim prikrit, in stvari, ki so bile drugim neznane.

»Mir Gospodov bodi s teboj, Jakob,« reče z zvonkim glasom novi prišlec aramejsko.

»Gospod naj te blagoslovi, Agab. Si se že vrnil?« mu odgovori starec.

»Ravnokar sem se venil iz Cezareje, kamor me je bil poslal Duh Gospoda Jezusa in kjer sem bil gost evangelista Filipa, ki živi tam s štirimi bratovi, ki so napravile obljubo devišta in prerokujca.«

Sloves o štirih devicah se je razširil že po vsej Cerkvi.«

Pri njih sem se sešel z našim dragim bratom Pavlom in nekaterimi njegovimi spremljevalci.«

Jakob, bratrance Gospodov, prvi jeruzalemski škof, je bil iznenaden nad to novico.

»Pavel iz Tarza?« vpraša.

»Je prišel z nekaterimi brati iz Macedonije in Azije, da prinese milodare, ki jih je zbral v odnotnih cerkvah za naše ubogo krščanstvo.«

Milodari bodo dobrodošli. Pavel drži besedo, ki jo je dal, ko smo se zadnjikrat videli v Jeruzalemu; toda bojim se, da bo njegov prihod dvignil mnogo hrupa. Niso mu sovražni samo nekrščenci, marveč tudi mnogi, ki so prešli krst, vidijo v njem nasprotnika očesnih postav in mu ne odpuste, ker noče z njimi obremenjevati pogonov.«

Tudi jaz se bojim. Ko sem ga videl, je prišel Duh Gospodov nad me in me prisilil prerokovati. Vzel sem njegov pas in, ko sem si zvezal roke in noge, sem moral povedati: Sveti Duh pravi: moža, čigar je ta pas, bodo tako zvezali judje v Jeruzalemu in ga izročili v roke nevernikov.«

Prerokba napoveduje bridek prihod,« pripomni zaskrbljeni Jakob.

Pavel pa ni bil potr. Se zaupal mi je, da ima zagotovilo od Svetega Duha, da ga čakajo tu v Jeruzalemu verige in ne male stiske.«

»Zakaj ne odloži prihoda? Saj imamo že toliko težav v materni Cerkvi,« vzdihne škof, zraje z glavo, ki so ji na čelu skrbi in težave zorale globoke brazde.

»Prosimi smo ga, naj se odreče temu obisku. Tudi njegovi spremljevalci so ga s solzami v očeh prosili, naj jih počaka v Cezareji in pusti same oditi.«

Njegovi spremljevalci ga ljubijo?«

Saj je vreden njihove ljubezni.«

»Ali se je udal?«

»Ne. Rekel jim je: Kaj počnete, da jokate in mi trgate srce? Pripravljen sem ne samo zvezati biti, ampak v Jeruzalemu tudi umreti zaradi imena Gospoda Jezusa. Ko se ni dal

* Jak 3, 5-6.)

** Sv. Filip, eden izmed sedmih dijakonov, je oznanjeval samarijanom ter spreobrnil dvornika kraljice Kandace iz Etiopije. Rekali so mu evangelist, ker je bil tako goreč oznanjevalec evangelija.

pregovoriti, so odnehalo in rekli: Gospodova volja se zgodi!«

»Naj se zgodi vedno njegova volja,« reče pobožni škof. »Kdaj pride?«

»Jutri ali pojutrišnjem, da bo v mestu na binkoštni praznik.«

»Slab čas si je izbral za prihod. Za binkošti prihaja mnogo romarjev in težko bo neopažen prišel. Bojim se...« pravi Jakob, ki ga je zaskrbelo Pavlova usoda in mir Cerkve.

»Pripraviti mu moramo bivališče... Koliko jih je?«

»Osem, brez njega.«

»Mnogo jih je.«

»Sedem je odposlanecv raznih Cerkva, ki prinašajo milodare; osmi pa je Luka, zdravnik iz Antiohije. Ne skrbi, bivališče je že pripravljeno: bodo Mnasonovi gostje s Cipra.«

Mnason je zaupanja vreden brat in njegova hiša je zelo gostoljubna. Hvala ti, Agab. Nocoj bom povedal duhovnikom,« pravi Jakob, odslavlja preroka.

Ko ta odide, hoče škof nadaljevati pismo, toda ne more se zbrati. Pavlov prihod ga skrbi. Boji se vstaje judov, ki so tako sovražili Apostola narodov, in razcepa med kristjani.

Ker ne najde miru doma, se poda v bližnji tempelj.

Prekoručil je dvorišče pogonov in vstopil v judovsko. Ker se je bližala ura za večerno daritev, so se nekateri duhovniki že žurili. Več ga jih je pozdravilo.

Ascetska pojavnost nazirejskega starca, ki si nikoli ne strizne na brade ne las, niti ne pije opojnih pijač razen liturgičnega vina pri svetih maši, ne obiskuje nikoli kopališča, niti se ne mazila z oljem, ne nosi volnene obleke, marveč samo platneno, je vzbujala spoštovanje. Dodati moramo, da je bil on med najbolj gorečimi oiskovalci templja, kjer je molil zelo vneto in dolgo, da so mu bila kolena otrdela kakor kamelja koža. Misli so o njem, da je bil strog izpolnjevalec Postave in zato so ga spoštovali. Mnogi pa so celo mislili, da bo spjel krščanstvo v sinagogo in vzbudil verske gibanje v judovskem svetu, kakor farizejstvo ali esenizem.

Jakob je molil dolgo v templju, kjer je sam Učenik molil in učil. Obrabčal se je z znameniti svetopisemskimi besedami na Gospoda Jezusa, došlega Mesija, naj razširi svoje kraljestvo, mir Cerkvi in spreobrnjenje vseh, posebno ne hebrejcev, katerim je bil on apostol.

Molil je dolgo; molil je med večerno daritvijo; molil je prav dotlej, da so leviti opozorili vernike, naj odidejo, ker bodo zaprli tempeljska vrata. Nato pa se je zamisljen in preobložen od skrbi, vrnul v svoje stanovanje, kjer so se zbirali verniki k praznovanju skrivnosti.

2. poglavje

Nacrti za poroko

Soba je zelo razkošno urejena. Velikastno preproge pokrivajo tla in stene; strop je lesen in pozlačen; majhne omare iz cedrovine, prevlečene s srebrom in biserno matico, so postavljene tu in tam; v bakreni skrinjici so nekateri pergamentni zvitki; okoli obsežne mize so lepi sedeži, drugi stoli so pa razpostavljeni ob strani; ne manjka nizkega divana, prevlečenega z dragoceniimi pregrinjali.

Deklica urejuje pergamentne zvitke, razmetane po mizi. Ni starejša od petnajstih let; je zelo ljubka, lepo razvita, okroglega obraza, lahno ožganega od sonca, velikih sinjih oči, s težkimi plavimi kitami, nekoliko rdeče nadahnjenimi, kar je v Palestini tako visoko cenjeno. Tunika iz belega platna, sicer preprosta, vendar lepo izdelana, ji sega do gležnjev; na nogah ima majhne sandale iz pozlačene kože; tunika ji pada na rame, kjer je speta s sponkami, okrašenimi z dragulji; na vratu ji visi biserna ogrlica; snežnobeli biseri se ločijo kot kapljice med roso, od lahno ogorele kože.

Očka je tako zaposlen s svojimi opravki, da nima časa poiskati resnice,« razmišlja deklica, ko urejuje pergamentne zvitke. To niso knjige Mozesa ali prerokov, niti razlage učenih rabonov, marveč upravne knjige. Mož, ki biva v tej sobi, je trgovec ali velik judovski bankir.

* Apd 21, 12-14.

(Nadaljevanje prihodnje)

KRATKE

z vsega sveta

70 letnice rojstva je praznoval te dni znani avstrijsko-nemški filmski igralec in pevec Leo Slezak.

Zaradi vdora ledenika so vode hudournika preplavile ozemlje in popolnoma zalile vas Haudares v švicarskem kantonu Valis.

Znani italijanski kolesarski dirkač Nello Scottini je padel v ameriško vojno ujetništvo; svoj družini v Firenci je pisal iz Washingtona.

97 let je doživel te dni najstarejši nemški pesnik Wolfgang Arthur Jordan v Weimarju.

6 milijonov kilogramov bombažne volne je zgorelo v mestu Presidente Prudente v državi San Paulo, Skode okrog 17 milijonov nemških mark.

Raziskovanje ledenikov v območju Nemškega planinskega društva načrtno nadaljujejo tudi v četrtem vojnem letu.

Riževa letina v Italiji je dosedaj presegla največji pridelek za 200.000 stotov.

Bombažni urad za romanizacijo vseh bombažnih podjetij z glavnico 20 milijonov lejev je ustanovila Romunija.

Ker je špekulacija s cementom preveč narasla, je uvedla Turčija poostreno nadzorstvo nad cementarnami.

400.000 parov lesenih ževljev mora izdelati bolgarska industrija za predelavo lesa; 200.000 parov že do jeseni.

Gojitelji kavčukaste rastline so v Romuniji oproščeni vojaške službe, če goje to rastlino vsaj na 5000 m² veliki površini.

Bolgarski parlament je bil sklican na izredno zasedanje na dan 3. septembra.

Za glavnega likvidatorja bivše fašistične stranke v vsej Italiji je imenovan gen. Uff. Ezilio Valentini, nadzornik vrhovnega državnega računovodstva.

Zrtev letalskega napada na Berlin v noči med 23. in 24. avgustom je postal tudi prvi kapelnik Opere Hans Oto Müller.

Zaradi letalskih napadov so bili dosej v Nemčiji uničeni trije milijoni znanstvenih knjig.

Za malarijo umre v enem letu enajst milijonov Indijcev.

V Romuniji se prepovedane vse verske sekte (baptisti, adventisti, krščanski znanstveniki itd.).

V Romuniji je sedaj 9648 inženjerjev, med njimi 1128 inozemcev.

Na Francoskem se smejo poročiti samo tisti, ki imajo v ta namen izdano zdravniško spričevalo.

10.000 floveških žrtev je povzročila poplava reke Kari v srednji Indiji.

Zavezniki poveljnič Američan Eisenhower je bil povišan v admiralnega generala, poročila »Le Ultime Noticias«.

Zločljive lesene hiše namerava naročiti na Finskem madžarska Budimpešta.

Za 70% se je povečalo število živine na Bolgarskem zaradi priključitve novih krajev.

Svobodno hitro trgovino bo zopet dovolila, postopoma seveda — Turčija.

Govore o nameravani carinski zvezi med ameriškim državama Argentino in Chile.

Blizu francoskega Vichya sta se sešla na daljši posvet maršal Petain in nemški maršal von Rundstedt.

Trgovina Argentine z nevtralnimi evropski državami se je kljub raznim vojnim oviram v zadnjih letih močno dvignila.

Za novo enemilijardno posojilo se pogaja nizozemsko finančno ministrstvo.

6000 plugov, 1500 žetvenih in nad 10.000 drugih kmetijskih strojev je uvozila v l. 1942 Slovaška iz Nemčije za 34 milijonov slovaških kron.

Hotel s stanovanih za 500 delavcev je sezidala madžarska družba Weiss v bližini svoje tovarne. (Okrog 50 lir za prenosišče na teden).

Prodaja in prevoz živine vseh vrst sta v Romuniji zopet prosta.

Načelnik SS oddelkov in nemške policije Himmler je imenovan za nemškega notranjega ministra.

NAŠI VELIKI MOŽJE

Gabriel Gruber

Za našo slovensko prestolnico Ljubljano je posebno zaslužen Gabriel Gruber iz jezuitskega reda.

Rodil se je 6. maja 1740 na Dunaju. S petnajstimi leti je vstopil v jezuitski red, napravil je modroslovne in bogoslovne nauke v Gradcu in postal profesor za latinščino na akademiji na Dunaju. Leta 1769. pa je prišel v Ljubljano na naš licej, in sicer na slotice za risanje, geometrijo, mehaniko in še posebej za vojno mehaniko. To zadnje je ob pomoči kranjskih deželnih stanov ustanovila v Ljubljani Kranjska kmetijska družba. Tukaj je Gruber poučeval polnih petnajst let, tja do 1784.

In v tej službi je najpomembnejše njegovo delo velika gradba kanala v Ljubljani, ki nosi še danes ta dan pa njem naziv Gruberjev kanal. Z gradbo tega kanala je dobil namreč načrt osušitve Ljubljanskega barja, kar so poskušali že v 16. stoletju, svojo pravo, uspešno in končno obliko ter uresničitev. Gruber je namreč na poziv dunajskega dvora in kranjskih deželnih stanov stavljal za osušitev barja dva predloga: prvič, naj se v mestu Ljubljani ter pod mestom struga Ljubljaniče pogolubi, drugič, naj se v smeri Codellijevega posestva za Ljubljanskim gradom izkopije nov kanal, ki bo ob veliki povodnji odvajal narasle vode z Ljubljanskega barja v Savo. Prvotni načrt je bil premalo izdelan in pripravljen, zato so ga 1770. zavrnil. Proti drugemu, proti kanalu, pa se je izrekel milanski jezuit Leechi, ki so ga tudi povprašali za mnenje. Toda Gruber je vneto branil svoj drugi načrt. Po mnogih prepirih in razpravljanih so vprašali tudi pionirskega majorja Strupija za mnenje in ta se je postavil na Gruberjevo stališče. Tudi inženir Hubert se je s svojimi strokovnjaki izrekel za kanal, zato so ga 1772 začeli delati. Delo pa se je zelo vleklelo, posebno, ker ni bil proračun dovolj velik in se je zmerom in zmerom večal. Poleg tega pa je proti Gruberju in proti graditvi kanala ostro nastopil Haacquet (ki homo o njegovem pomenu in delu govorili prihodnjak na tem mestu), pa tudi dunajski dvor in kranjski deželni stanovi so spoznali, da delo prepočasi napreduje, da nihče ne pregleda računov, ki tako rastejo itd. Gruber je bil tudi pokrovitelj in podpiralec slikarja Laverja.

Za svoje zasluge je Gruber leta 1775. postal cesarski svetnik in dosegel še druge velike časti in dostojanstva, kljub temu pa ni mogel odstraniti velikih naspotstev, ki so vsajala proti njemu in njegovemu pomembnemu delu pri graditvi kanala v Ljubljani. Tako se je zgodilo, da je cesarica Marija Terezija 1777. sestavila posebno preiskovalno komisijo in posledica tega je bila, da je bil Gruber še istega leta odstavljen od dela in vodstva pri graditvi kanala, celo vsako vmešavanje v delo so mu prepovedali. Nadaljnje delo so zaupali že omenjenemu Strupiju in ta je v resnici delo dokončal leta 1782., tedaj deset let po začetku.

Gruber pa se je iz užaljenosti 1784. umaknil iz Ljubljane in se napotil v Rusijo. Tamkaj je vstopil v jezuitski samostan v Polocku in tudi tukaj poučeval mehaniko in arhitekturo ter si jaje uredil naravoslovno zbirko. Leta 1800. je postal rektor ali vodja jezuitske družbe v Petrogradu, imenovani po carju Pavlu, pri katerem je imel Gruber izredno velik ugled. In prav zaradi tega velikega ugleda je poskusil Gruber veliko delo: carju samemu je predložil združitev zahodne in vzhodne cerkve, velikansko versko in kulturno delo, ki še danes ni izpolnjeno kljub srčni želji vernikov na tej in na oni strani. Potemtakem je Gabriel Gruber velik predhodnik Ciril-metodijske misli za združitev zahodnih in vzhodnih kristjanov. In v resnici je ruski car Pavel vprašal za mnenje nadškofa Ambrozija, toda ruska velika duhovščina se je odločno postavila proti papeževemu prvenstvu tako, da se Gruber niti na carski dvor ni posmahal smel več prikazati. Za vlade carja Aleksandra I. je Gruber postal general ruske jezuitske družbe leta 1802., toda do poprejšnjega vpliva ni nikoli več prišel. Leta 1805. je Gruber namreč že našel smrt v gorečem jezuitskem samostanu.

Vsi sodobniki poveličujejo delo Gabriela Gruberja. In v resnici je bil mož z velikim znanjem jezikov, tehničnih ved, pa tudi slikarskih in zdravniških. Za nas Slovence ima neprecenljive zasluge prav za našo Ljubljano, saj je Gruberjev kanal narejen po njegovih načrtih, in ta kanal ni samo pomembna ureditev toka Ljubljaniče skozi mesto samo, marveč je posebnega pomena tudi za barje, ker ta odtok skozi mesto izredno pomanjša in odstranjuje velike povodnji na Ljubljanskem barju.

Okrog sosedov

Na vzhodni fronti so padli: tehnik Ernest Mlakar iz Maribora, grenadir Valentin Topolovec s Hruščnega vrha in Jože Hrastar iz Dronskega rebra na Sp. Štajerskem. — železnim krišcem II. razreda je bil odlikovan Albin Verdnik iz Lok pri Zidanem mostu.

Novo živinorejske zadruge so ustanovili v avgustu v radovljiskem okraju. Zadruga v Bohinju obsega občini Bistrico in Srednjo vas in ji načeljuje Martin Rozman v Bitljah. Gorjanska zadruga obsega Gorje in Bled; načelnik je Fran Šveglj z Rečice pri Bledu. Radovljiska zadruga obsega Radovljico, Kropo, Kamno gorico, Begunje, Zirovnico in Brezje z načelnikom Antonom Avenekom z Vrbe. Korenska zadruga obsega občino Dovje-Mojstrano, Kranjsko goro, Rateče-Planico in Jesenice, načeluje pa ji Andrej Černe iz Kranjske gore. Tržiška zadruga obsega občino TRŽIŠČ, Sv. Katarino, Sv. Ana in Kovor pod načelnstvom Janeza Aljančiča iz Kovora.

Petnajstidelni kozolec je pogorel posestniku Florijančiču na Pungratu pri Škofji Loki. Je precej škoda, ker je bil kozolec poln rži in pšenice. — Kmetska Franca Stanovnika je konj udaril v obraz in ga nevarno poškodoval.

Stroj mu je odrezal roko v zapustju. 68 letna posestnik Peter Luttenberger iz Sp. Štajerskega je pripravljala krmo za živino. Po nesreči mu je strojni nož popolnoma odrezal desno roko v zapustju.

Spet se vrstijo konjske dirke v Topčideru pri Belgradu. Glavna nagrada na progi 2400 m je ono nedeljo znašala 200.000 dinarjev.

Nakup narodolske plemenske pasme. Na sedem plemenske živine v Šmihelu na Gornjem Štajerskem je bilo prignanih 124 bikov in 21 krav. Največ plemenske živine je nakupil plemenski urad iz Celja, nekaj živine pa je šlo tudi na Korosko in Gorenjsko.

V neko globino v tkalnici je padel 32 letni tovarnarjev brat Vladimir Bole v Zapužah pri Begunjah tako nesrečno, da je bil na mestu mrtov.

Na vzhodnem bojišču sta padla Fran Fras s Pobrežja in desetnik Martin Zgank iz Velike Piročice.

Pod ptujskim železniškim mostom je v Dravi utonila 17 letna Rozika Obranova iz Budine; blizu tam je utonil 16 letni slaščitarski vajence Milan Belčič.

Ptič, ki ne nese jaje

V bližini indijanske vasi se je moralo na večer spustiti neko letalo. Pri letalu je pustila posadka enega stražnika, ostali so odšli v vas. Tu so jih Indijanci svečano sprejeli in obilno pogostili. Zjutraj se je stražar prestrašil, ko je opazil, da se cele skupine Indijancev bližajo letalu. Vsi so bili oboroženi. Ko so prišli blizu, so začeli okrog letala plesati. Nek čarovnik so je vzpel na rep in jel govoriti čudne reči. Kmalu so prišli iz vasi tudi ostali člani posadke. Ptič je Indijance zelo razočaral, ko so spoznali, da ne bodo dobili nobenega jajca od njega. Njih poglavar se je že veselil, da bo v posesti jajca od tako velike ptice, iz katere se lahko izvali ptica, kakršne nima noben indijanski poglavar daleč naokoli. Indijanci kar nis mogli verjeti, da to letalo ni ptič.

PRAVNI NASVETI

Minimalne mezde za delavce pri javnih delih. Visoki komisar je določil nove najnižje mezde za delavce, zaposlene pri delih, ki jih izvršujejo bodisi zasebni stavbeni podjetniki, ali državne in samoupravne ustanove v lastni ročiji. Te mezde znašajo: za navadne delavce do 18. leta 4 lre na uro; za navadne delavce nad 18. letom 4.50 lir na uro; za kvalificirane delavce z manj kot enoletno zaposlitvijo v stroki 5.50 lir na uro; za kvalificirane delavce z več kot enoletno zaposlitvijo v stroki 6.30 lir na uro; za predelavce navadnih delavcev 5 lir na uro; za predelavce kvalificiranih delavcev 7 lir na uro.

Zapora nahrbtnikov. Po razglašeni naredbi je prepovedana prodaja nahrbtnikov. Vse nahrbtnike morajo trgovci prijavit Pokrajinskemu korporacijskemu svetu. Nahrtniki se postavljajo pod zaporo. Količine žita, ki se smejo obdržati. Visoki komisar je določil količine žita letošnje letine, ki jih smejo obdržati pridelovalci za porabo rodbine in svojih uslužbencev. Neposredni obdelovalci žitnih gospodarstev, najsi so njih lastniki ali uživalec sme go obdržati po 2 stola pšenice za obdelovalca in za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njih preživlja; vodilni oskrbovalci žitnih gospodarstev obdržijo po 1.50 stola za oskrbovalca in za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njih preživlja. Stalni ali najeti delavci na žitnih gospodarstvih, če se plačujejo v naravi, po 2 stola za vsakega delavca in za vsako osebo rodbine, ki se pri njih preživlja. Voditelj žitnega gospodarstva, ki tam stalno opravlja svojo službo s strokovnim ali pisarničkim delom, po 1.50 stola za vsakega voditelja ali uradnika in za vsako osebo rodbine, ki se pri njem preživlja; župne nadarbine ali zajednice, ki oskrbujejo neposredno žitna gospodarstva kot lastniki ali kot upravičeni ali kot zakupniki po 2 stola na glavo za žitno zajednico, ki vse leto pomagajo pri obdelovanju zemljišč; po 1.50 stola za tiste, ki pomagajo samo z vodstvom in po 1 stol za vsakega drugega člana zajednice. Namesto pšenice v celoti ali delno, se lahko obdržijo naslednje količine drugega žita, ki se pridelava na istem gospodarstvu: koruze po 1.50 stola za vsak stol pšenice; ječmena po 1.30 stola za vsak stol pšenice; rži po 1.10 stola za vsak stol pšenice; ajde po 1.50 stola za vsak stol pšenice. Ni dopustno obdržati žito za lastno in rodbinsko porabo lastnikov zemljišč, ki so dana v zakup, četudi je določeno s pogodbo dajanje zakupnine v naravi.

Žito določeno za setev. Izven zapore so tudi količine žita za setev, za katero se sme pridržati in sicer za vsak hektar zemlje, ki naj se obseje: pšenice po 1.80 stola, rži po 1.80 stola, ajde po 1.20 stola, ječmena a) za žitno proizvodnjo 1.6 stola, b) za pridelavo kreme po 1.80 stola; koruze: a) za žitno proizvodnjo po 0.60 stola, b) za pridelavo kreme po 1.20 stola; ovsu a) za žitno proizvodnjo po 1.50 stola, b) za pridelavo kreme po 1.80 stola.

Žito za prehrano živine. Za prehrano živine smejo pridržati pridelovalci: koruze po 3 stole za vsakega starejšega prašiča določena za pitanje, po 5 stotov za vsako plemensko svinjo, včevlj porabo za pujske, ovsu: po 10 stotov za vsakega priznanega žrebacka, po 8 stotov za vsakega plemenskega ali voznega konja nad 3 leta, po 3 stote za vsako žrebo do treh let.

Prepis lastne hiše na sorodnika. M. S. Kuplil biste hišo, a bi jo iz utemeljenih razlogov radi prepisali na sorodnika, vendar tako, da ostane hiša vaša in da tudi ne bi imeli kakšne škode, če sorodnik umre. — Če hišo prepisete na sorodnika, bo ta zemljiškoknjižni lastnik hiše. Lahko ga omejite v lastnini z vključbo prepovedi obremenitve in odsvojitve. Sebi jo pa zadržate morda na ta način, da sklenete s sorodnikom izročilno pogodbo. Seveda brez stroškov, kakor bi radi, to ne bo šlo. Plačali biste morali v tem primeru stroške obeh pogodb in prenosne pristojbine ob prepisu hiše na sorodnika, kakor tudi pozneje ob prepisu hiše na vas. Pripomnimo pa, da bi upniki resničnega lastnika hiše tako navidezne pogodbe lahko uspešno izpodbijali. Zato vam svetujemo, da se o tem posvetujete z odvetnikom ali notarjem, ki mu boste popolnoma zaupali in mu lahko odkrili prav vse razloge, zaradi katerih ne bi radi postali zemljiškoknjižni lastnik hiše, slasti ko pravite, da bi radi tako napravili, da nihče ne bi mogel ničesar zahtevati ne od hiše, ne od lastnika samega. Če tihi za tem prikriti imovino pred upniki vam takega posla ne bi svetovali.

Križem sveta

S konference nemških škofov

Na skupščini nemških škofov v Földi so obravnavali tudi vprašanje pridiganja in molitev v tujih jezikih. Sklenjeno je bilo razširiti uporabo tujih jezikov na vsi Nemčiji, tako da bo inozemsko delavstvo lahko prisostvovalo službam božjim.

Brez rok slika

Ta umetnik je slikar Franc Schneider iz Toverša pri Olomucu. V mladosti se je ponesrečil pri dvigalu, ki mu je odtrgalo obe podlahtnici. Marsikdo bi obupal, a Schneider se je posvetil z vso vneto celo slikarstvu. Kljub protezam na roki je postal v svoji stroki pravi umetnik. Letos je svoje slikarske umotvore prvič razstavil in žel veliko pohvalo.

Letošnja vinska letina ugodna

Dobra vinska letina se obeta v Nemčiji. Že prav je ohladitev, ko je trta cvetela, napravila precej škode. Peronospore pa ni bilo. Zadovoljivo kažejo vinogradi v Porenju ob Mozli in na Podonavju. Tudi v Franciji se nadejajo dobrega vinskega pridelka. Lani so imeli 31. letos pa pričakujejo do 50 milijonov hektolitrov vina. — Vinska letina v Italiji bo boljša od lanske, prav tako v Španiji, kjer so se začela ocenjevati stara vina. Na Madžarskem je zima napravila v vinogradih precej škode, vendar si obetajo dober pridelek. Na splošno bo vinski pridelek v Evropi letos boljši od lanskega.

Kino pod zemljo

V Oberhausnu v nemškem Porurju so odprli pred kratkim pod zemljo kinematografsko dvorano, kjer je pač najgloblji kino na svetu. Leži namreč 609 m pod površino in 342 m pod morsko gladino. Kinematograf je v rovih premerovnika, dvorana je 120 m dolga in 12 m široka. Predstave so samo za rudarje.

Bomba ga je obvarovala pred smrtjo

Neki kmet v Cagliariju v Italiji je bil po letalskem napadu zasul. Bival je polnih šest ur pod ruševinami. Sledil je drugi letalski napad in spet je v bližini zasutega eksplozirala bomba, ki je odnesla ruševine in tako kmetskega stražnega bremenca. Čudno, da zasuti pri vsej nesreči ni dobil niti praske.

Z letala na osla

Neki nemški narednik, pilot v neki lovski četi, ki je bila na Siciliji, je v borbi s sovražnimi letali uničil vsega skupaj kar je bil pilot. 47 letal. V poslednji borbi na Siciliji je bilo njegovo letalo težko zadeto, tako da se je moral iz višine 150 metrov rešiti s padalom. Narednik je padel na področje tako zvane zemlje od nikogare in si je zlomil nogo. Vendar ni obupal in se je z zlomljeno nogo plazil še kakih 6 km dalje, dokler ni po srečnem naključju zagledal osla brez gospodarja. Narednik se je s težavo spravljal nanj in odjahal k svojim tovaršem.

Katero mleko je najboljšo

Raziskovali so kravje, ovčje in kozje mleko in so doznali, da vsebuje ovčje mleko največ maščob in beljakovin. Tudi v kozjem mleku je več maščob in beljakovin ko v kravjem. Ovčje mleko vsebuje 6.2 odst. maščob in 5.2 odst. beljakovin; kozje mleko ima 4 odst. maščob in 3.8 odst. beljakovin, a kravje je 3.4 odst. maščob in 3.5 odst. beljakovin.

Sredstvo zoper zastrupljenje z gobami

V kemičnem laboratoriju bavarske akademije znanosti v Münchenu preiskujejo gobe, ki uspevajo v srednji in zahodni Evropi in so znane kot najbolj strupene. Dognali so, da sta v gobah dva strupa, glavni in postranski. Postranski strup se v vročini 65 stopinj razkroji in ni več nevaren. Glavni strup, amanitin, so znanstveniki spreminili v kristale. Dvestotina tega strupa umori miš v dveh do treh dneh. Amanitin je beljakovina strup in posledice zastrupljenja se pokažejo čez 10 do 12 ur. Znaki zastrupljenja so: hitrejša bitje žile, omedlevica, bruhanje in otekhitrejša jetra. Čez tri dni pa oslabi srce, sapa polzema in nastopi smrt. Kot protistrup zoper to zastrupljenje so najboljše injekcije s grozdnim sladkorjem.

Čebele usmrtili par konj

V vasi blizu nemškega Braunschweiga se je roj čebel vrgel na dva vpražena konja, ki sta seveda postala nemirna in sta se začela obupno otepati roja. Voznik je klical na pomoč, vendar živali ni bilo mogoče rešiti. Oba konja sta obležala mrtva.

Opustošenje po kobilcah na Kitajskem

Ogromni roji koblice so se navlajili na gospodarsko najvažnejša področja kitajske pokrajine Honan. Ostalo ni drugega, kot strnišče in gole drevice. Opustošena je pokrajina v dolžini 400 km od Rjave reke do južnega dela Jangecja. Ker ni nikakih živil, niti trave, niti lubja, s katerim se je prebivalstvo lani nekaj časa hranilo, nastopa huda lakota.

Cepivo iz strupa hercegovskih kač

Mnogim je gotovo znano, da se kmetje okolice v Ljubuški, Imotski, Mostar in še drugod v Hercegovini pebujo s kačjim lovom. Kmetje spravljajo strupene kače na določene postaje. Od tam jih strokovnjaki prepeljejo v Nemčijo, kjer izdelujejo iz kačjega strupa razna koristna cepiva, za katero so posebno hercegovske kače zelo primerne.

Kdo pridelava največ hrušk?

Vsako spomlad evete v Nemčiji 85 milijonov jablan, da je Nemčija glede jablan na svetu na drugem mestu, za Ameriko, ki ima 100 milijonov jablan, Na tretjem mestu je Francija s približno 68 milijoni jablan. Vseh jablan je na svetu po raznih cenah okoli 450 milijonov, ki daje na leto 10 milijonov ton jabolk. — Vseh hrušk je na svetu približno 150 milijonov, od katerih je v Nemčiji 35, v USA pa 20 milijonov. Glede števil hrušk je Nemčija na svetu na prvem mestu. Celotni donos hrušk na svetu znaša 3 milijone ton, od katerih odpade na Nemčijo približno ena četrtina.

Najstarejša vojna ladja

Najstarejša še službojoča vojna ladja na svetu je holandska 3500-tonska križarka »Gelderland«. To je tista vojna ladja, ki je l. 1900 pripeljala predsednika Krügerja v Evropo, ko so Angleži v burški vojni zasedli Pretorijo. Takrat je bila v službi že 40 let. Drži pa se še vedno dobro in nedavno je na potovanju okrog sveta prispela v pristanišče Casablanca, kjer je ostala teden dni.

Eno noč med mrlič

Štrašno stvar je doživela neka medicinka z varšavske univerze. S tovariši in tovarišicami je bila zaposlena v secirni dvorani vseh učilišč, kjer se je zakusnila, da ni opazila odhoda stražnikov. Sluga, ki je v mraku obšel prostore, takisto ni opazil v kotu zaposlene študentke in je tiho zaklenil vrata. Šele ko so čez nekaj časa ugaznile električne luči, je spoznala medicinka svoj položaj, toda bilo je že prepozno. Jela je klicati na pomoč, toda zaman. Ker ni mogla nikamor oditi iz secirne dvorane, je skušala najti izhod skozi proekturo, kjer je ležalo kakšnih 60–70 trupel. Toda tudi vrata proektore so bila zaklenjena. Za medicinko je napolnila strašna noč... Sluga je našel študentko naslednje jutro nezavestno na tleh. Ko so jo spravili k besedi, je začela bloditi in so jo morali spraviti v umobolnico.

Turški sladkor

Lansko leto so nenadoma zvišali ceno sladkorju po odredbi turške vlade na 5 turških funtov za kilogram. Vlada je to storila, da bi zvišala svoje dohodke in da bi omejila močno naraslo porabo sladkorja. Sedaj so ceno sladkorju znajeli na 3.5 turškega funta zaradi dobrih žetvinih izgledov l. 1942. in 1943.

Pet otrok ubila strela

Na neki koroški planini je ob nedavnem neurju treščila strela v planinsko hišo, v kateri je bila zbrana družina premožnega kmeta. Strela je na mestu ubila pet otrok. Dogodek je zbudil daleč nakorog globoko soznanje.

Iz življenja za življenje

Red in nered.

Vzgojitelj Pestalozzi je zapisal neke, da je rekel tat pod vislicami rahlju: »Oh, če bi me bil oče navadil vsak večer obleko lepo obesiti — gotovo ne bi sedaj jaz tukaj visel.« V teh besedah je dolga žalostna zgodba, namreč kako izhaja iz zanikrne nerednosti huda nesreča. Edino zato ker je vsaka navada in razvada nalezljiva. Najhujsa je pa menda zanikrnost, ki prebohota vse dejanje in nehanje človekovo.

Ste li že kdaj slišali, kako pogubno učinkuje zgled, ako vojak obrne v bitki konja, da bi se umaknil in pobegnil? Četa nekako ohromi in popusti. Ako pa se med malodušne požene junak, ki prime za zastavo in jo visoko dvigne, se more zgoditi, da se ustavi ves polk, se na novo zbere in z uspehom udari. Tako je tudi z zanikrnostjo. Malomarno opravljena zadeva, brezbržno vržena obleka je pravo strašilo za delavnost človeka, ki mu hromi voljo, da ostaja vedno na polovici pota, ako se je sploh odločil storiti kak korak. Nasprotno pa učinkuje skrbno opravljena malenkost tako, da dobiš volje in moči za napredovanje na široki fronti v težkih razmerah.

Najlažje boste razumeli to, ako vam povem, kako je tat, na katerega sem vam namignil, padal in padal ter prišel do vislic. Mislim, da je bilo takole: Od zametavanja do puščanja obleke kjeršibodi je prešla nesrečna bolezen zanikrnosti na vse, česar se je lotil. Solsko torbo je metal v košaro za smetje, čevlje deval na polico, ovratnik ovijal okoli tintnika, nogavice polagal na mizo, zvezke na umivalnik in pesmarico je vtaknil v pečko pri štedilniku, da jo je pečeno in praženo potegnil zopet na dan. Nič ni prišlo na svoje pravo mesto, nego ravno tja, kamor je pač padlo. Tako se je zanikrna bolezen počasi zagrizla tudi v dečkovo notranjost. Ko so ga vprašali, kako je bilo na izletih in kaj se je tam godilo, ni odgovoril v redu, po vrsti, kakor je res vse bilo; razmetal in zmešal je vsepoprek kakor zelje in fižol, pa krompir in repo. Bil je tak nered kakor z njegovimi rečmi v sobi. Saj ni, da bi to delal iz bojazni ali kake preračunljivosti, le zanikrn je bil tako. Če so poizvedovali, ki je videl, koliko dečkov je ondan zlezlo prek plota in kdo je vse bil, mu je bila malenkost, da jih je povedal nekaj, ki jih sploh ni bilo zraven, druge, ki so najboljši divjali, pa izpustil. Kadar je bilo kaj dogovorjeno, je rok zamujal ali pa ga sploh ni bilo na spregled; pa ne zavoljo zlobe, sebičnosti ali česar koli že; ne, zavoljo zanikrnosti. Ako je nakupil kaj za starše, je pozabljal oddati drobiž ali pa je kdaj zatajil kak drobiž. Oče mu je nekoč razodel, da je to poneverba. Tega se je močno prestrašil, a se takoj zopet potolažil. Kajti tudi v njegovi glavi ni nič na pravem mestu. Vse je zmešano po predelih: poneverba, tavana, sleparstvo, izdajstvo; to leži vse med nedolžnimi in dovoljenimi rečmi, kakor črna kritača za čevlje z opranimi robovi v isti miznici v njegovi sobi. Da, ko bi ostal svoje žive dni doma, bi se bilo. Tam hodi mati za njim, pa vrejuje in čisti. In oče mu marsikaj odpušča, ker je sin — edinec; a če ga včasih pokara, tudi ni tako hudo. Stvarnost izven doma pa je popolnoma drugačna. Svet za teboj ne popravlja, ne čisti tvojih madežev, in ne odpušča... On ima različne registre in rubrike z velikimi črnimi črkami za vse neočestnosti, nerodnosti in krivice. Ima pa tudi svoj oddelek, označen z napisom »Blagajna«. Tam točno in pravično plačujejo klagar in kolikor je kdo zaslužil. Doma so včasih pravili: »Saj ni tako hudo misliti,« ali pa: »Saj ne bo več tega delal.« Tukaj pa se ne tolažijo s tem; tukaj samo računajo in tehtajo: »Koliko nevarnosti je zakrivil tak prestopek človeški družbi, kako škodo ima narod od tega dejanja?« — Po tem sodijo človeka, mu plačujejo ali odpuščajo. Zgodi se, da ga postavijo na cesto, mu odrečejo vse časti, ga spravijo v ječo na robijo. In ako bi se pritoževal, mu

Denar

Tajne vsemirja — Rimska cesta — Čuda Hivalškega sveta — Čuda rastlinskega sveta — Naš vsakdanji kruh — Kako si pridobi mprijatelj — Mati zemlja — Morje — Ladje — itd.

vse te stvari boste našli obdelane od priznanih strokovnjakov v slovenski poljudno znanstveni knjižnici »Svet«, katere prvi zvezek bo v nekaj dneh izšel. Vsak mesec bo izšla ena knjiga. Mesečna naročnina le 20 lir. Knjige bodo tiskane na boljšem gladkem papirju in bogato ilustrirane. Bo to pravo poljudno znanstvo v slikah. Naročite se na »Svet« čimprej v Ljudski knjigarni ali pa pri upravi »Sveta«, Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Nov nauk o potresih

Znani ameriški raziskovalec potresov J. J. Shaw je odšel iz New Yorka v Čile, da bi si nabral novih izkušenj na podlagi tamkajšnjega zadnjega velikega potresa. Shaw je zgradil celo vrsto nad vse občutljivih instrumentov, s katerimi je mogoče točno določiti ognjišče še tako oddaljenih potresov. Znana je v ostalem tudi njegova razlaga, po kateri se naša zemlja neprestano trese. Vsak močnejši udarec proti tlom in udar vsakega močnejšega morskega vala ob obalo povzroči potres — imeti bi morali samo dovolj občutljive instrumente, s katerimi bi mogli tudi te potrese meriti.

Ladje iz gumija

Na Japonskem preizkušajo gumijaste jadralnice za prevoz blaga iz južnih pokrajin na Japonsko. Iz surovega gumija je izdelan trup in nos jadralnice, ki je za vodni pritisk zelo odporna. Natovorjene gumijaste ladje-jadralnice bodo vleklo do določenih pristanišč navadne motorne ladje. Tam bodo ladje raztovorili in porabili za razne gumijaste izdelke.

Veronikina tančica

Dragoceno svetinjo, ki je bila med špansko državljansko vojno ukradena iz stolnice v Jaenu, so našli pozneje v Franciji in jo vrnilo Španiji. To je kos tančice, ki jo je bil Nikola de Diezmo prinesel iz Rima in ki je bila od l. 1367. spravljena v jaenski stolnici. Izginilo pa je 1306 draguljev, ki so krasili tančico.

Vlak mu je izdrl zob

Na izviren način si je zdrl zob neki železničar v Ameriki. Privezal ga je namreč na močno nit, drugi konec pa pritrldil k zadnjemu vozu tovornega vlaka, ki se je pripravil na odhod. Ta način izdiranja bi se najbrž srečno končal, če bi se železničar ne bil v zadnjem trenutku ustrašil. Namesto da bi tedaj, ko je začel vlak odhajati, obstal, je začel teči kakor nor za njim. Na ta način je sicer za kratek čas preložil bolesteni trenutek, nazadnje pa se je spotaknil in padel. Tedaj mu je vlak izdrl zob, obenem si je železničar pri padcu zlomil nogo.

poreko: »Ha, kaj pa misliš! Meniš le, da bi ti bil imel v mladosti kruha, mleka, pa kaj obleči, če bi bili vsi tako delali kakor ti? Ako pek ne naroči moke pravi čas, ako mlekarica zaspi in zamudi, ako pozabi krojač na svojo obljubo, je vse narobe. Saj menda sam veš, da se ne bi nikdo vozil po železnici, če bi bili čuvaji in kretničarji ljudje kakor si ti! Ne vidiš li, da bi se moral svet brez reda in zvestobe zrušiti? Brez zvestobe in reda se svet ne bi držal niti četrt ure. Nebo bi krvavo žarelo od požarov, ceste bi bile polne trupel, morje bi pokrivali razbitki, razmerje med ljudmi bi bilo zastrupljeno — zmeda in nesreča bi bila nepopisljiva. In ti še hočeš, da bi zabeležili k tvojemu ravnanju in početju opombico: »nedolžno, neškodljivo«? Saj menda vendar nisi pal s kake daljne zvezde med nas? In če je tudi tako, je gotovo, da je tudi tam ob soncu vroče, po dežju pa mokro...»

Križanka št. 15

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11				
12			13					
14			15	16				
17	18			19	20			
21		22	23		24	25		
26			27	28			29	
30				31	32		33	
34					35	36		37
38					39			
40			41					

Vodoravno: 1. žito, 6. oglarska naprava, 10. judovski duhovnik, 11. telovadna vaja, 12. del sobe, 13. srbsko moško ime, 14. prometno sredstvo, 16. moško ime, 17. mesto na Japonskem, 20. kraj pri Šumberku, 21. del lasišča, 23. pesnitev, 25. vodna žival, 26. pristanišče ob Marici, 28. mesto v Grčiji, 30. gobec, 32. očka, 34. južni sad, 36. žensko ime, 38. grška črka, 39. dragocen vrč, 40. srbsko moško ime, 41. namera.

Navpično: 1. pregrinjalo, 2. drevo, 3. obročje, 4. ud družine, 5. oris, 6. palmov oreh, 7. oponašanje, 8. domača žival, 9. majhna priprava, 14. zelenjava, 15. del glave, 18. sneg, 19. kraj v Vojvodini, 22. zelenjava, 24. očka, 27. moško ime, 29. nra-voslovje, 31. cunj, 33. plin, 35. mčnik, 37. kraj v Italiji.

Rešitev križanke št. 14.

Vodoravno: 1. stepa, 6. Muta, 9a. tele, 10. tanin, 11. Ema, 12. težava, 13. letina, 15. kop, 16. Emona, 18. pila, 19. leča, 20. malin, 22. osa, 23. košara, 25. pokora, 27. mav, 28. Atika, 30. moda, 31. telo, 32. narod, 33. ara, 34. Sahara.

Navpično: 1. Stiel, 2. teme, 3. Ela, 4. petina, 5. Atena, 6. maža, 7. Una, 8. Tivoli, 9. Anapa, 14. toča, 15. kila, 17. meso, 18. paša, 19. lo-pata, 20. Morana, 21. navada, 23. kokos, 24. Ra-dor, 26. kila, 27. mora, 29. Ter, 30. mah.

Lanišče in laneno predivo

za svoje izdelke tovarne kupuje ali zamenjuje

Motvoz in platno d. Grosuplje

Lanišče in predivo pošljite po železnici v Grosuplje